

Alma Niskanen ja Miia Venäläinen

MEDIAN MERKITYS
ESIKOULUIKÄISTEN LASTEN
ARJESSA

Opinnäytetyö
Sosiaalialan koulutusohjelma

Marraskuu 2012

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences	Opinnäytetyön päivämäärä 6.11.2012				
Tekijä(t) Alma Niskanen ja Miia Venäläinen	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Sosiaalialan koulutusohjelma Sosionomi AMK				
Nimeke Median merkitys esikouluikäisten arjessa					
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää median merkitystä esikouluikäisen lapsen arjessa. Tutkimuksella pyrittiin saamaan tietoa siitä, kuinka media näkyy lasten pukeutumisessa, pukeutumisen merkityksestä lasten välisten kaverisuhteiden muodostumisessa, mediakasvatuksen toteutumisesta päivähoitossa sekä kasvatuksen muutoksesta päivähoiton henkilökunnan näkökulmasta.</p> <p>Tutkimus on laadullinen eli kvalitatiivinen. Opinnäytetyössä haluttiin tuoda esiin niin päivähoiton henkilökunnan kuin lastenkin näkökulma. Tutkimusmenetelminä käytettiin aikuisten kohdalla puolistrukturoitua teemahaastattelua. Lapsia tutkittaessa menetelmäksi valikoitui toiminnallisesta osuudesta ja puolistrukturoidusta haastattelusta koostuva yhdistelmä. Tutkimukseen osallistui kolme Mikkelin alueen esikouluryhmää, jotka pyrittiin valitsemaan mahdollisimman monipuolisesti huomioiden sekä yksityinen että kunnallinen sektori. Analysointimenetelminä käytettiin teemoittelua sekä kuvailevaa ja graafista analyysiä.</p> <p>Opinnäytetyön tutkimuksen tulokset koostuvat ammattikasvattajien sekä lasten haastatteluista. Kasvattajilta saaduista tuloksista ilmenee, että median käyttö on lisääntynyt. Media näkyy enemmän lasten leikeissä kuin pukeutumisessa. Kuitenkin vaatteissa esiintyy erilaisia mediahahmoja, kuten Angry Birds ja Hello Kitty. Lasten median käyttö on lisääntynyt. Yleisesti voidaan todeta, että pukeutuminen on muotitietoista, mutta kuitenkin käytännöllistä. Osalla lapsista on selkeästi oma tahto pukeutumisen suhteen, joillekin lapsille vanhemmat valitsevat vaatteet. Kaverisuhteiden muodostumiseen pukeutumisella ei nähty olevan selvää yhteyttä. Mediakasvatus päivähoitossa on pääasiassa ikätasoon sopivien materiaalien valitsemista. Kasvattajat eivät pitäneet mediakasvatusta kovin tärkeänä, mutta tarpeen vaatiessa tilanteeseen puututaan välittömästi. Kasvattajien mielestä mediakasvatuksessa suurin vastuu on perheillä. Kasvatuksen ammattilaisina he kokevat olevansa turvallisia roolimalleja, vanhempien tukijoita sekä sääntöjen laatijoita ja noudattajia. Kasvattajat kokivat olevansa kaikkien lasten kasvatuskumppaneita. Kasvatuksen muutoksesta esille nousi epävarmuus vanhemmuuden roolissa, mikä näkyy lasten liiallisena päätösvaltana. Lasten vapaa-aika on muuttunut harrastus- ja mediapainotteiseksi sekä arjen arvostus on vähentynyt.</p> <p>Lasten haastatteluiden tulosten yhteenvetona voidaan todeta, että lapsilla on mahdollisuus enemmän tai vähemmän päättää omasta pukeutumisestaan. Osa lapsista katselee mitä kavereilla on päällä, osa taas ei. Kaikki lapset olivat kuitenkin sitä mieltä, että pukeutuminen ei vaikuta kaverin valintaan.</p>					
Asiasanat (avainsanat) Lapsuus, media, mediakasvatus, pukeutuminen, kaverisuhteet, varhaiskasvatus, kehitystehtävät					
Sivumäärä 43+4	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%;">Kieli</td> <td style="width: 33%;">URN</td> </tr> <tr> <td>Suomi</td> <td></td> </tr> </table>	Kieli	URN	Suomi	
Kieli	URN				
Suomi					
Huomautus (huomautukset liitteistä) Liitteet: 1. Haastattelurungot, 2. Tutkimuslupa-anomus päivähoiton esimiehelle, 3. Tutkimuslupa-anomus lasten vanhemmille, 4. Lasten tuotoksia					
Ohjaavan opettajan nimi Päivi Niiranen-Linkama	Opinnäytetyön toimeksiantaja				

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 6.11.2012
Author(s) Alma Niskanen ja Miia Venäläinen	Degree programme and option Degree Programme in Social Work / Bachelor of Social Services	
Name of the bachelor's thesis The role of the media in the everyday life of pre-school children		
Abstract <p>This bachelor's thesis is aimed at studying the media's role in pre-school children's everyday lives. The purpose of the survey was to get information on how the effect of the media is shown in the way children dress, how dress affects children's relationships with each other, how media education is fulfilled in day care and how this education has changed when viewed from the perspective of the staff.</p> <p>The thesis was qualitative. This thesis was meant to bring out children's and adult's perspectives. The research method for the adults was a semi-structured theme interview, while the research method for the children was combination of functional and semi-structured theme interviews. The study involved three pre-school classes in Mikkeli. The analysis method was typcasting and descriptive and graphical analysis.</p> <p>The results of the thesis consisted of the interviews of professional educators, as well as interviews done with children. The educators' results showed that the use of media has increased. Media is more clearly seen in play than in children dressing up. However, media characters such as Angry Birds and Hello Kitty appear on clothes. The use of media amongst children has increased. In general, children dress fashionably, but still in a practical manner. Some of the children have a clear mind of their own in terms of clothing, for some children parents choose their clothes. Clothing was not seen to be associated with children's relationships to each other. Media education in day care is primarily an age-appropriate material selection. Educators did not deem media education very important, but if necessary, they would deal with a difficult situation accordingly. Educators think that the responsibility of the media education lies with the family. Educators think that they are safe role models, parent's supporters and rule observers. Educators also felt that they are child-rearing partners to all parents. Changes in education showed uncertainty in the parenting role which in turn appears as too much freedom in children's decision making. Children's leisure time has become more hobby and media oriented and the appreciation of the everyday life has decreased.</p> <p>Based on the interviews aimed at children we can conclude that they have the opportunity to more or less determine their own style of dress. Some of the children look at what other children are wearing, others do not. All the children felt that clothing does not affect in choosing of a friend.</p>		
Subject headings, (keywords) Childhood, media, media education, clothing, friendships, early childhood education, development tasks		
Pages 43+4	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices Appendices (4)		
Tutor Päivi Niiranen-Linkama	Bachelor's thesis assigned by	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	LAPSUUS JA KEHITYSTEHTÄVÄT	2
2.1	Historiakatsaus.....	2
2.2	Kehitystehtävät	3
3	VARHAISKASVATUS PÄIVÄHOIDOSSA	4
3.1	Päivähoito ja esiopetus	5
3.2	Kaverisuhteet päivähoitossa	6
4	MEDIA JA MEDIKASVATUS PÄIVÄHOIDOSSA	7
4.1	Media	7
4.2	Mediakasvatus päivähoitossa.....	7
4.3	Median vaikutuksen ilmeneminen pukeutumisessa.....	8
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	9
5.1	Tutkimustehtävät	10
5.2	Kohderyhmä	11
5.3	Tutkimusmenetelmät ja toteutus.....	11
5.4	Tutkimusaineiston analyysi	13
5.5	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.....	14
6	TUTKIMUSTULOKSET	15
6.1	Pukeutuminen	15
6.1.1	Tämän päivän lasten pukeutuminen.....	15
6.1.2	Pukeutumisen muutos	16
6.1.3	Oma tahto pukeutumisen suhteen	17
6.1.4	Trendien näkyminen pukeutumisessa	18
6.2	Kaverisuhteet	19
6.2.1	Pukeutumisen merkitys kaverisuhteiden muodostumiseen	19
6.2.2	Kiusaaminen ja syrjintä.....	20
6.3	Median tuomat vaikutteet	21
6.4	Mediakasvatus päivähoitossa.....	22
6.4.1	Työntekijöiden määrittelyä mediakasvatuksesta	22
6.4.2	Mediakasvatuksen toteutus päivähoitossa	23
6.4.3	Mediakasvatuksen tärkeys päivähoitossa.....	23

6.4.4	Mediakasvatus lasten kotona	24
6.5	Kasvatus.....	25
6.5.1	Kasvattajan rooli	25
6.5.2	Kasvatuskumppanuus	26
6.5.3	Vanhempien rooli kasvattajana.....	27
6.5.4	Kasvatuksen muutos	28
6.6	Lasten haastatteluiden analyysi	30
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	36
	LÄHTEET.....	41

LIITTEET

- 1 Haastattelurungot
- 2 Tutkimuslupa-anomus päivähoiton esimiehelle
- 3 Tutkimuslupa-anomus lasten vanhemmille
- 4 Lasten tuotoksia

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme aihe valikoitui oman kiinnostuksen pohjalta sekä ilmiön ajankoh-
tauisuuden vuoksi. Olemme havainneet opintojemme yhteydessä median näkymisen
lasten pukeutumisessa sekä huomanneet muotivaatteiden suosion kasvaneen jo esikou-
luikäisillä lapsilla. Median vaikutukset ja lasten pukeutuminen on ollut viime aikoina
merkittävänä puheenaiheena tiedotusvälineissä. Lasten vaatteet ovat nykyään hyvin
aikuismaisia ja se onkin herättänyt keskustelua. On päivän selvää, että lasten vaatteet
kulkevat myös muodin mukana, mutta onko tarpeellista pukea lapset pikku aikuisiksi
ja samalla lyhentää lapsuusaikaa. Otsikoissa on puhuttu paljon myös mediasisältöjen
hyvistä ja huonoista puolista lapsen kasvun ja kehityksen kannalta.

Opinnäytetyömme tarkoitus oli selvittää esikouluikäisten lasten pukeutumiseen liitty-
viä merkityksiä. Tutkimme onko pukeutumisella merkitystä esikouluikäisten kave-
risuhteiden muodostumiseen. Tutkimuksemme avulla halusimme myös tuoda esille
median näkyvyyttä lasten pukeutumisessa ja leikeissä. Selvitimme myös mediakasva-
tuksen merkitystä päiväkodin varhaiskasvatuksessa työntekijöiden näkökulmasta. Li-
säksi halusimme ottaa selvää millainen kokemus päivähoiton työntekijöillä on heidän
roolistaan kasvattajana.

Tutkimme kolmea Mikkelin alueen päivähoiton yksikköä, joista tutkimukseemme
osallistui sekä esikouluryhmän lapsia että aikuisia. Kustakin ryhmästä valittiin viisi
lasta ja kaksi aikuista tutkimukseemme. Lasten kohdalla tutkimus toteutettiin yhteise-
nä toimintatuokiona sekä yksilöhaastatteluina. Toimintatuokiot videoitiin myöhempää
havaintojen tekoa varten. Yksilöhaastattelut nauhoitettiin. Aikuisia tutkittaessa käy-
timme menetelmänä puolistrukturoitua teemahaastattelua, jotka nauhoitettiin. Lapsilta
ja aikuisilta kerätyt aineistot litteroitiin analysointia varten.

Perehdyimme aiheeseen etsimällä siihen liittyviä aikaisempia tutkimuksia. Pukeutu-
misesta tutkimuksia löytyi runsaasti, mutta aiheeseemme liittyviä tutkimuksia oli vä-
hän. Nuorten pukeutumisen merkityksiin liittyviä tutkimuksia löysimme useita, mutta
alle kouluikäisten lasten pukeutumisesta käsitteleviä tutkimuksia löytyi ainoastaan yksi
eli Lumiahon (2009) pro gradu – tutkielma. Yhteishyvä lehden artikkeli Puetaan päi-
väkotiin – 12 vinkkiä (2011) on hyvin kiteytetty ohje päiväkotipukeutumisesta. Me-
diakasvatuksesta löytyi runsaasti tutkimuksia. Valitsimme Kantosen (2009) opinnäyte-

työn Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa sekä Mäenpään (2011) opinnäytetyön Mediakasvatuksen toteutus varhaiskasvatuksessa, koska niistä löytyi olennaista tietoa opinnäytetyöhömmö liittyen. Lisäksi hyödynsimme Mediabarometrissa (2010) saatua tietoa.

Aiheemme kannalta keskeistä teoriaa on kasvatukseen ja varhaiskasvatukseen, mediaan ja mediakasvatukseen, kaverisuhteisiin sekä pukeutumiseen liittyvä kirjallisuus. Tutustuimme kirjallisuuteen jo ennen tutkimusten tekoa. Tällä pyrimme varmistamaan, että meillä olisi riittävästi teorian tietoa aiheeseemme.

Kotilaisen (2002, 34) mukaan lapsille suunnattua monimuotoista mediakasvatusta tulisi säännöllistää niin lasten kotona kuin päivähoitossa. Näin voitaisiin taata jo varhain kriittinen medialukutaito. Mediakulttuurin turvalliseen ja hyödylliseen oppimiseen lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja apua. Monet ammattikasvattajat kokevat median haasteena omien puutteellisten tietojen ja taitojen vuoksi. Mielestämme olisikin tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että ammattikasvattajille olisi tarjolla riittävästi tietoa ja erilaisia materiaaleja mediakasvatuksen toteuttamiseksi.

Analysointimenetelmänä käytimme lapsilla haastattelujen kohdalla graafista kuvailua. Aikuisilta keräämämme haastatteluaineistot analysoimme teemoittelemalla.

2 LAPSUUS JA KEHITYSTEHTÄVÄT

2.1 Historiakatsaus

Lapsuus on nähty monella eri tapaa eri aikakausina. Saara Kinnusen kirjoittaman teoksen Anna mun olla lapsi mukaan (2003, 12–18) keskiajalla pieniä lapsia väheksyttiin ja laiminlyötiin, koska ennen seitsemää ikävuotta heitä ei laskettu edes väkilukuun. Saavutettuaan seitsemän vuoden iän lapsia kohdeltiin pieninä aikuisina olettaen heidän käyttäytyvän aikuismaisesti. Lapset myös puettiin aikuismaisiin vaatteisiin. Uudella ajalla alettiin kiinnittää enemmän huomiota lasten kasvatukseen. Lasten kasvatuksessa korostettiin kurinalaisuutta, tottelevaisuutta ja oppivaisuutta, kuitenkin unohtamatta hellyyden ja huolenpidon tärkeyttä. Uuden ajan näkemyksille kasvatuksesta oli tyypillistä pettymysten tuottaminen sekä uskottelu lapsille maailmasta paha-

na paikkana. Toisin ajattelijoina tunnetaan 1600-luvun lopulla suurena vaikuttajana noussut John Locke, joka esitti ajatuksen lapsesta tyhjänä tauluna. Tämä ajatus korosti vanhempien suurta roolia lapsen kasvattajina. Vapaan kasvatuksen puolestapuhujana pidetään Jean-Jacques Rousseaut, joka korosti lapsen yksilöllisyyttä. Ylä- ja keski-luokkaiset 6–7 -vuotiaat lapset lähetettiin usein muiden kasvatettaviksi, koska äitien pelättiin hemmottelevan lapsensa piloille.

Kinnusen (2003, 12–18) mukaan 1700-luvun kasvatustajatteluun keskeisin ajatus oli itsekuri. Ajateltiin, että ilman itsekuriä ihminen ei pysty täyttämään velvollisuuksiaan. Tärkeänä pidettiin kohteliasta käytöstä, säädyllisyyttä, itsehillintää ja vanhempien kunnioitusta. Vasta 1900-luvulla alettiin korostaa lapsen oman persoonan kehitystä. Lapsen ja vanhemman väliseen vuorovaikutukseen haluttiin kiinnittää erityistä huomiota ja korostettiin hellyyden ja rakkauden tärkeyttä. 1970-luku toi mukanaan muutoksia kasvatukseen, tällöin nousi ajatus lapsen oikeudesta toteuttaa itseään ja lapsia pidettiin humanistisen ihmiskäsityksen mukaan hyvinä ihmisinä.

Tämän päivän lapset nähdään arvokkaina yksilöinä ja lapsia pidetään jopa perheiden elämäntarkoituksena. Sekä vanhemmat että yhteiskunta sijoittavat lapsiin paljon. Suomen lainsäädäntö takaa lapsille erittäin turvallisen aseman ja oikeudet.

2.2 Kehitystehtävät

Piaget jakaa kognitiivisen kehityksen neljään eri vaiheeseen: senso-motorinen vaihe (0–2 v), esioperationaalinen vaihe (2–7 v), konkreettisten operaatioiden vaihe (7–11/12 v) sekä formaalisten operaatioiden vaihe (11–12 v-). Esioperationaalinen vaihe jakautuu myös esikäsitteelliseen ja intuitiiviseen vaiheeseen. Esikouluikäiset lapset ovat tämän teorian mukaan intuitiivisessa vaiheessa. Tässä vaiheessa lapsi kykenee jo erilaisiin ajattelutoimintoihin, muttei osaa selittää miten esimerkiksi on päätenyt oikeaan lopputulokseen. Hänelle alkaa hahmottua muun muassa aika- sekä syy-seuraussuhteet, mutta lapsen on vaikea erottaa, kumpi on syy ja kumpi seuraus. Sadun ja toden välinen ero alkaa hahmottua, mutta vähäisten kokemusten vuoksi se voi aiheuttaa epävarmuutta. (Lummelahti 2001 23–24.)

Lapsen käyttäytyminen muuttuu kielen ilmaantuessa oleellisesti. Kielen ilmaantuminen vaikuttaa lapsen tunne-elämään ja älyyn. Lapsi pystyy kielen avulla kertomaan

teoistaan sekä ennakoimaan tulevia tekojaan. Kielen kehitys vaikuttaa vahvasti henkiseen kehitykseen kolmella eri tavalla. Ensimmäisessä vaiheessa yksilöiden välinen vuorovaikutus mahdollistuu ja lapsen toiminta alkaa sosiaalistua. Toisessa vaiheessa alkaa varsinainen ajattelu, eli lapsi pystyy sisäistämään puheen. Kolmannessa ja tärkeimmässä vaiheessa lapsi sisäistää toiminnan. Toiminnan sisäistämiseen kuuluvat tunteiden kehittyminen ihmisten välillä sekä lapsen oman sisäisen tunne-elämän jäsentäminen. (Piaget 1988, 37.)

Vygotskyn mukaan kielellinen kehitys on aluksi sosiaalisen vuorovaikutuksen väline. Lapsen sisäistettyä kielen, alkaa kielen kehittyminen muodostua ajattelun välineeksi. Vygotsky näki lapsen kehityksen ilmenevän aluksi sosiaalisena ja ihmisten välisenä kehityksenä, jonka jälkeen se muuttuu sisäiseksi kehitykseksi. (A.Kauppila 2007, 80.) Vygotsky on kehittänyt myös oppimiseen liittyvän käsitteen lähikehityksen vyöhykkeestä. Lähikehityksen vyöhykkeellä tarkoitetaan sitä, että lapsi kykenee aikuisen avulla saavuttamaan kehitystasolleen vaativampia asioita. Tämä auttaa lasta kehittymään ja selviytymään näistä uusista haasteista myöhemmin itsenäisesti. (Takala 1997, 66.)

3 VARHAISKASVATUS PÄIVÄHOIDOSSA

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan kasvattajien ja pienten lasten kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tarkoituksena on edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Tässä prosessissa on tärkeää vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten välinen yhteistyö eli kasvatuskumppanuus. Vanhemmilla on kuitenkin lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu. Varhaiskasvatus on yhteiskunnan järjestämää, valvomaa ja tukemaa sekä se koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuuksista. Varhaiskasvatusta voidaan toteuttaa päiväkotitoimintana, perhepäivähoitona sekä erilaisina avoimina toimintoina. Varhaiskasvatus perustuu suunnitelmalliseen ja tavoitteelliseen vuorovaikutukseen ja yhteistoimintaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 13; Valtioneuvoston periaatepäätös Varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002.)

3.1 Päivähoito ja esiopetus

Vuonna 1973 säädettiin laki lasten päivähoidosta (36/1973). Laissa määriteltiin päivähoito sosiaalipalveluksi, johon kaikilla sitä tarvitsevilla on mahdollisuus. Tämän myötä päivähoiton yhteys vähävaraisuuteen ja lastensuojeluun erkani. Päivähoiton yleistyminen vaikutti myös vahvasti naisten lisääntynyt työssäkäynti. Päivähoito voidaan määritellä myös olevan osa alle kouluikäisten varhaiskasvatusta. Vuonna 1983 lisättiin päivähoitolakiin (304/1983) tavoitepykälä, jonka mukaan päivähoiton on tarjottava lapselle jatkuvat, lämpimät ja turvalliset ihmissuhteet sekä tukea hänen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystään. Päivähoiton on myös tuettava lasten koteja kasvatustehtävässä. Ennen subjektiivista oikeutta päivähoitoon päivähoitopaikan saaminen oli sidoksissa vanhempien työssä käymiseen tai muihin perheen olosuhteisiin. Uudistus koski aluksi alle kolmevuotiaita lapsia, mutta vuonna 1996 oikeus päivähoitoon laajeni koskemaan kaikkia alle kouluikäisiä lapsia. (Alasuutari 2003, 24–25; Laki lasten päivähoidosta 36/1973.)

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan päivähoiton työntekijöiden ja lasten vanhempien välistä keskinäistä ja vastavuoroista vuorovaikutusta. Kunnioitus, dialogisuus, kuuleminen ja luottamus ovat kasvatuskumppanuutta ohjaavia periaatteita. Kasvatuskumppanien tulee olla tietoisia oman toimintansa vaikutuksesta kasvattaja-lapsi suhteeseen. Kasvatuskumppanuuden tärkein tehtävä on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Kasvatuskumppanuus periaate on linjattu myös valtakunnallisiin varhaiskasvatuksen perusteisiin. (Kaskela & Kekkonen 2007, 5–11.)

Esiopetus on suunnitelmallista opetus- ja kasvatustyötä, johon lapsella on subjektiivinen oikeus vuotta ennen oppivelvollisuuden alkamista. Kunta on velvollinen järjestämään esiopetusta esimerkiksi päiväkodeissa tai opetustoimen alaisuudessa kouluissa. (Perusopetuslaki 1288/1999; Valtioneuvoston periaatepäätös Varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002, 9–12.)

Esiopetuksen opetuksen suunnitelman laatimista varten on opetushallitus laatinut erillisen ohjeistuksen. Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on lapsen oppimisedellytysten edistäminen, terveen itsetunnon vahvistaminen sekä yksilöllisten tarpeiden korostaminen. Opetussuunnitelman perusteissa tuodaan esiin muun muassa lapsen kasvun edis-

täminen, toisten ihmisten kunnioittaminen ja yhteisten sääntöjen noudattaminen sekä korostetaan kodin ja esiopetuksen yhteistä tehtävää. (Lummelahti 2001, 17–20.)

3.2 Kaverisuhteet päivähoitossa

Kaverisuhteista voidaan käyttää myös nimitystä toverisuhteet. Suurin osa sosiaalisen vuorovaikutuksen taidoista opitaan lapsuusiässä toverisuhteiden kautta, kuten yhteistoiminnan alkeet sekä tapa ilmaista ja säädellä tunteita. Lapsi oppii toiminaan erilaisissa rooleissa ja hahmottaa omaa identiteettiään. Yhteinen tekeminen mahdollistaa monipuolisen ja haastavan toiminnan ja antaa lapselle mielekkäitä kokemuksia. Mielikuvitusleikkien avulla lapset voivat käsitellä esimerkiksi erilaisia todellisesta maailmasta kumpuavia huolenaiheita ja konflikteja. Vuorovaikutussuhteet ikätovereihin on tärkeä osa lapsuuden sosiaalista maailmaa. Niiden avulla rakennetaan sosiaalista ymmärrystä ja luodaan yhteisiä merkityksiä. Toverisuhteissa kiintymys toiseen lapseen on ansaittava ja se vaatii ponnisteluja. Toverisuhteet ovat lapsen ryhmään kuulumisen tunteen kannalta tärkeitä. Ystävyysuhteet taas muodostuvat intensiivisemmistä kahdenkeskisistä ihmissuhteista, joille on tyypillistä molemminpuolinen kiintymys ja sitoutuminen. Vuorovaikutuksellisen herkkyyden sekä yhteistyötaitojen kehittymisen kannalta ystävyysuhteet ovat tärkeitä. Lapsella voi olla läheisiä ystäviä, vaikkei hän olisikaan suosittu tovereiden kesken. (Lyytinen 2008, 122–123.)

Salmivallin (2005, 15, 35) mukaan vertaiset ovat sellaisia henkilöitä, jotka ovat sosiaalisen, emotionaalisen tai kognitiivisen kehityksen mukaisesti samantasoisia. Vertaisten ryhmä koostuu usein esimerkiksi samanikäisistä lapsista, mutta vertaiset voivat olla myös hiukan eri-ikäisiä. Vertaisryhmissä omaksutaan tietoja, taitoja ja erilaisia asenteita, jotka ovat tärkeitä lapsen sosiaalistumisessa yhteiskuntaan. Ystävyysuhteet taas ovat vertaissuhteisiin nähden läheisempiä, vastavuoroisia ja luottamuksellisia sekä molemmilla on toisistaan myönteisiä tunteita. Williard Hartupin (1992) mukaan ystävyysuhteiden merkitykset muuttuvat eri ikävaiheissa. Hänen mukaansa alle kouluikäisten ystävyysuhteiden muodostumisessa leikillä on suuri merkitys. Ystävyysuhteiden kautta saadaan tietoa niin itsestä kuin muista ihmisistä sekä ympäröivästä maailmasta. Ystävyiden avulla opetellaan muun muassa läheisyyttä ja luottamusta, mikä on tärkeää myöhempien läheisten ihmissuhteiden muodostumiselle. (Salmivalli 2005, 36.)

4 MEDIA JA MEDIKASVATUS PÄIVÄHOIDOSSA

4.1 Media

Sana media tulee latinankielestä ja sitä käytetään usein myös puhuttaessa joukkoviestintävälineistä. Median avulla välitetään erilaisia merkityksiä, ihmisten tai asioiden suhteita sekä tuotetaan yhteisiä kokemuksia ja kontakteja. Erilaisia median muotoja ovat käytettävän tekniikan perusteella printtipohjainen-, audiovisuaalinen- sekä multimedia. Printtipohjaisia medioita ovat esimerkiksi lehdet ja kirjat, audiovisuaalista mediaa edustaa televisio sekä multimediaa ovat kuvan, äänen ja kielen yhdistävät www-sivut. (Mustonen 2001, 8–16.)

Medialla tarkoitetaan joukkoviestintää eli koko prosessia mediatekstin synnystä sen välittämiseen. Joukkoviestintävälineitä ovat muun muassa elokuva, televisio, sanoma- ja aikakauslehdet, radio, julisteet, kirjat, mainokset, pelit ja internet sekä kännykkä. (Kylmänen 2010, 9.) Media on kehittynyt ja muuttunut merkittävästi viime vuosikymmenien aikana ja sen voidaankin nykyisin ajatella pyörittävän maailmaa. Median kehityksen myötä kasvavat myös kasvatukselliset haasteet; kuinka ihminen hallitsee median eikä päinvastoin. (Mustonen 2001, 8–16.)

Esikouluikäiset lapset ottavat erilaisia vaikutteita mediasta. Lapsen mielikuvitusmaailma kehittyy ja median mukana tulee uusia ideoita leikkeihin. Median avulla lapset oppivat tunteiden käsittelyä, nimeämistä sekä saavat malleja tunteiden ilmaisuun. Media voi myös herättää negatiivisia tunteita, jotka ovat niin ikään tärkeitä. Lasten negatiiviset tunnekokemukset tulee aina käsitellä aikuisen avulla lapsen ikätaso huomioon ottaen. Media monipuolistaa lasten elämää, mutta median käyttö vaatii selkeitä sääntöjä. (Mustonen 2006, 18.) Median merkitystä lasten elämässä on helppo havaita tarkastelemalla lasten vaatteita, leikkikaluja, lastenhuonetta, leikkejä ja lapsia itseään (Kupiainen 2007, 16).

4.2 Mediakasvatus päivähoitossa

Mediakasvatuksella tarkoitetaan yhdessä oppimista ilman tarvetta auktoriteettiin tai asiantuntijaan. Mediakasvatus pyrkii harjaannuttamaan ihmistä tietoisesti kriittiseksi ja aktiiviseksi median käyttäjäksi. Mediataito suojaa median riskivaikutuksilta, ja sitä

opitaan mediakasvatuksen myötä. (Meriranta 2010, 22.) Mediakasvatus tarkoittaa myös oppimista ja kasvua median parissa. Sillä yritetään vaikuttaa tietoisesti yksilön mediataitoihin ja median käyttöön. (Niinistö ym. 2006, 8.)

Mediakasvatuksen tulisi läpäistä kokonaisuudessaan lapsen kasvatus ja opetus. Tämän vuoksi olisikin tärkeää, ettei mediakasvatus jää muun toiminnan ulkopuolelle omaksi irralliseksi kokonaisuudekseen. (Pentikäinen ym. 2007.) Lapset elävät jatkuvan informaatiotulvan keskellä, joten he tarvitsevat monipuolista medianlukutaitoa. Mediakasvatus onkin koko elämän läpi jatkuva prosessi. (Liukko & Kangassalo 1998, 11.)

Esikouluikäisillä lapsilla on kyky oppia nopeasti uusia asioita ja omaksua tietoa sekä muistaa todella tarkasti median sisältöjä. Tästä huolimatta lapsien tunne-elämä ja persoonallisuus kuitenkin kehittyvät jatkuvasti, joka tulisi huomioida mediasisältöä valittaessa. Lasten harrastuksiin ja leluihin käytetään valtavasti rahaa ja lapset ovatkin erittäin tärkeä kuluttajaryhmä. Markkinoinnin ja ajanvieton yhdistäminen ovat hyvin tyypillistä lasten mediamaailmassa, ja lapsista halutaankin tehdä jo vaippaikäisinä merkkiuskollisia kuluttajia. Aikuisten tulee auttaa lapsia ymmärtämään mainosten kaupallisuutta ja opettaa heitä asennoitumaan kriittisesti mainontaan. (Salokoski 2007, 77–80.)

Tiivistetysti mediakasvatus on siis lapsille asetettuja sääntöjä ja rajoja, keskustelua mediasta, sekä myös mahdollisuuksia erilaisten medialaitteiden kokeiluun. Mediakasvatus olisi tärkeää aloittaa heti, kun lapsi alkaa käyttää medialaitteita. (Meriranta 2010, 22.)

4.3 Median vaikutuksen ilmeneminen pukeutumisessa

Pukeutuminen kuuluu ihmisen jokapäiväiseen toimintaan. Pukeutumisella muokkaamme ulkoasuaamme. Pukeutumisen kokonaisuus muodostuu elementeistä, joita yksittäiset vaatteet ovat. Erilaiset asusteet kuten kengät, hatut ja laukut ovat myös osa kokonaisuutta. Pukeutuminen eroaa vaatetuksesta siten, että pukeutuminen on yksilöllistä toimintaa kun taas vaatetuksessa ulkopuolinen määrää miten pukeudutaan. (Ruohonen 2002, 13.)

Sana *modus* on latinaa ja tarkoittaa muotia. Alun perin muoti-sanaa käytettiin kuvaamaan elämäntapaa ja vaateen erityisyyttä. (Franck 1997, 146.) Muodin yhtenä tehtävänä on lisätä kulutusta tuomalla jatkuvasti uusia tuotteita markkinoille, näin ollen muoti onkin yhteiskunnallinen instituutio. (Ruohonen 2002, 15).

Usein arkipuheessa muoti ja vaatetus tarkoittavat samaa asiaa. Nämä eivät ole kuitenkaan toistensa synonyymeja, vaan muodilla viitataan moninlaisiin ilmiöihin ja vaateuksella tarkoitetaan päivittäistä pukeutumista. Muodin käsitettä ei pidä sekoittaa esimerkiksi vaatteisiin tai vaatetukseen, vaikka muotia ei olisikaan ilman vaatteita. Tänä päivänä halpavaateketjujen ansiosta lähes kuka tahansa voi näyttää muodikkaalta sosioekonomisesta asemasta riippumatta. (Vänskä 2012, 57.)

Sääty-yhteiskunnan aikaan pukeutuminen oli tarkkaan määriteltyä sosiaalisen aseman mukaan. Ylellisyyslainsäädännössä määriteltiin eri säätyjen soveliaan pukeutumisen kriteerit. Eri sukupuolet pukeutuivat myös tietyllä tavalla sekä lapsilla ja vanhuksilla oli oma tietty tyyli pukeutua. Nykyään pukeutumisen suhteen ainoat säännöt koskevat erikoistilaisuuksiin kuten häihin tai hautajaisiin pukeutumista. Myös työ voi velvoittaa pukeutumaan tietyllä tavalla. Vapaa-aika pukeutuminen on kuitenkin tänä päivänä erittäin vapaamuotoista, selkeitä sukupuolieroja pukeutumisen suhteen ei enää ole. Naiset voivat huoletta käyttää miesten tyylisiä vaatteita. Kuitenkin hame miehillä on edelleen hiukan oudoksumista herättävä asia. Vaatesuunnittelijat sanelevat hyvin pitkälti sen, millaisia vaatteita ihmiset milloinkin pitävät. Ihmiset ostavat sitä, mitä kaupissa on tarjolla ja tarjonta koostuu vaate- ja muotisuunnittelijoiden luomuksista. Tänä päivänä vallalla olevan muodin lisäksi on kuitenkin hyväksyttävää pukeutua myös poiketen siitä. Esimerkiksi vanhan ja uuden yhdistely tuo vaihtelua ja persoonallisuutta pukeutumiseen. Lisäksi on myös niitä, jotka haluavat pukeutua uskonnon tai jonkin tietyn aatteen mukaisesti. (Gronow 2001, 10–12.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytetyömme tekeminen alkoi keväällä 2011 pidetyn ideaseminaarin myötä. Meillä ei vielä siinä vaiheessa ollut tarkkaa selvyyttä aiheesta. Esittelimme useita meitä kiinnostavia opinnäytetyön aiheita. Valitsimme lopulta oman vahvan kiinnostuksen

vuoksi aiheeksemme median merkitys esikouluikäisten lasten pukeutumisessa. Saimme myös hyvää palautetta aiheesta sen ajankohtaisuuden ja aikaisempien tutkimuksien vähyyden vuoksi. Syksyn 2011 ja talven 2012 aikana pohdimme aihetta ja keskustelimme siitä ohjaavan opettajamme kanssa sekä kirjoitimme teoriaa. Keväällä 2012 hankimme tutkimusluvan päivähoidon esimieheltä sekä tutkimukseen osallistuvat päivähoidon yksiköt, joista yhden kanssa teimme sopimuksen opinnäytetyön tekemisestä. Sopimuksen myötä opinnäytetyöstämme tuli työelämälähtöinen. Työstimme myös tutkimuksemme haastattelurunkoja sekä toiminnallisen tuokion toteutusta. Suunnitelmaseminaari pidettiin huhtikuussa 2012, jonka jälkeen lähetimme tutkimuslupa kyselyt tutkimukseen osallistuvien lasten vanhemmille. Luvat saatuamme aloitimme toiminnalliset tuokiot sekä haastattelut, jotka ajoittuivat touko-kesäkuun vaihteeseen. Kesällä 2012 purimme ja analysoimme tutkimusaineistomme sekä täydensimme opinnäytetyömme teoriaosuutta. Opinnäytetyömme valmistui marraskuussa 2012.

5.1 Tutkimustehtävät

Tutkimuksemme päätarkoituksena oli selvittää median merkitystä esikouluikäisten lasten pukeutumisessa sekä selvittää onko pukeutumisella merkitystä lasten välisissä kaverisuhteissa. Halusimme tuoda opinnäytetyöhömmä sekä lasten että aikuisten näkökulman, joten valitsimme tutkimukseemme esikouluryhmän ammattikasvattajia ja lapsia. Alun perin opinnäytetyömme aihe oli *Median merkitys esikouluikäisten lasten pukeutumisessa*. Tutkimuksen edetessä aihe kuitenkin muotoutui muotoon *Median merkitys esikouluikäisten lasten arjessa*.

Tutkimuskysymyksiksemme tarkentuivat seuraavat

- Millainen merkitys medialla on esikouluikäisten lasten pukeutumiseen?
- Miten pukeutuminen näkyy esikouluikäisten lasten kaverisuhteissa päiväkodissa?
- Millainen merkitys mediakasvatuksella on päivähoitossa?
- Millaista kasvatus on nykypäivänä ja miten se on muuttunut?

5.2 Kohderyhmä

Tutkimme opinnäytetyössämme Mikkelin alueen kolmea eri esikouluryhmää, jotka valitsimme itse. Pyrimme valinnassamme huomioimaan niin kaupungin kuin yksityisenkin järjestämän päivähoidon. Lisäksi halusimme valita päivähoidon yksiköt eri kaupunginosista. Jokaisesta esikouluryhmästä haastattelimme kahta kasvatuksen ammattilaista sekä viittä esikouluikäistä lasta. Yhteensä tutkimukseen osallistui kuusi ammattikasvattajaa sekä neljätoista lasta, koska yksi lapsista ei voinut osallistua tutkimukseen sairastumisen vuoksi. Otettuamme yhteyttä tutkimukseemme osallistuviin päivähoidon yksiköihin, annoimme esikouluryhmien työntekijöille vapauden päättää tutkimukseen osallistuvat henkilöt.

5.3 Tutkimusmenetelmät ja toteutus

Hirsjärvi ym. (2007, 160) mukaan laadulliselle eli kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillisiä piirteitä ovat tutkimuksen kokonaisvaltainen tiedon hankinta sekä aineiston kokoaminen luonnollisissa ja todenmukaisissa tilanteissa. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija luottaa omiin havaintoihinsa, kerää tietoa ihmiseltä itseltään. Näin saadaan tutkittavien ääni kuuluviin. Kohdejoukon valinta on tapahduttava tarkoituksenmukaisesti. Tutkimuksen edetessä ei ole välttämätöntä noudattaa orjallisesti tutkimussuunnitelmaa, vaan se voi täydentyä tutkimuksen aikana.

Haastattelumenetelmää käytetään silloin, kun halutaan tietää mitä joku ajattelee jostakin asiasta. Haastattelu voidaan nähdä eräänlaisena keskustelutilanteena, jolloin tutkijalähtöisesti pyritään selvittämään haastateltavan ajatusmaailmaa tutkimuksen aihepiirin mukaisesti. Vuorovaikutuksellisuus on merkittävässä roolissa haastattelutilanteissa. (Eskola & Vastamäki 2007, 25)

Haastattelutyypit voidaan jakaa kysymyksen muotoilun kiinteyden asteen ja haastattelijan haastattelutilanteen jäsentämisen perusteella neljään eri haastattelutyypiin. Strukturoidusta haastattelusta voidaan käyttää myös nimitystä lomakehaastattelu. Siinä kysymysten muoto ja järjestys on kaikille haastateltaville samanlainen sekä vastausvaihtoehdot ovat valmiita. Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymysten muoto ja järjestys ovat myös samat, mutta valmiita vastausvaihtoehtoja ei ole ennalta annettu.

Haastateltavat saavat kertoa vastauksensa omin sanoin. Teemahaastattelussa on määritetty etukäteen aihepiirit eli tema-alueet. Kysymyksiä ei ole siis valmisteltu etukäteen, vaan haastatteliija pyrkii haastattelun aikana käymään läpi etukäteen määritetyt teemat, kuhunkin haastattelutilanteeseen sopivan järjestyksen ja laajuuden mukaisesti. Avoin haastattelu on kaikkein vapaa muotoisin haastattelutyyppeistä, sillä siinä ei ole valmiiksi määriteltyjä kysymyksiä tai orjallisesti läpikäytäviä teemoja. Avoin haastattelu muistuttaa hyvin paljon tavallista keskustelutilannetta. (Eskola & Suoranta 2005, 86.)

Tarkkoja rajanvetoja eri haastattelumenetelmien väliin voi olla joskus hankala tehdä, sillä menetelmissä voi olla paljon yhtäläisyyksiä. Määritelmät voivat poiketa toisistaan paljonkin, mutta yleisin tapa erotella haastattelutyyppejä toisistaan on erottaa ne menetelmän strukturoinnin perusteella. Teemahaastattelu sijaitsee tässä jaottelussa strukturoidun eli lomakehaastattelun ja avoimen haastattelun välillä. (Hirsjärvi ym. 2007, 203–204.)

Harkinnanvarainen otanta tai näyte on tyypillinen tutkittavien valintamenetelmä laadullisessa tutkimuksessa. Laadullisella tutkimuksella pyritään yleensä tutkimaan pientä otosta, jolloin keskeistä onkin saatavan tiedon laatu, ei määrä. Harkinnanvaraista otantaa käytettäessä tutkittavat valitaan harkiten, jolloin saadaan tietoa juuri tutkimuksen kannalta oleellisista asioista. Tällöin tutkimukseen saadaan myös laadukasta tietoa kaikilta tutkittavilta. (Eskola & Suoranta 2005, 18)

Osallistuva havainnointi on aineiston keruutapa, jonka avulla tutkija osallistumalla itse mukaan toimintaan saa tietoa tutkittavan yhteisön toiminnasta. Tutkijan osallistumisen taso saattaa vaihdella pelkästä havainnoinnista tiiviiseen yhteistyöhön. Tämä menetelmä on tutkittavien eli havainnoitavien henkilöiden ehdoilla tapahtuvaa toimintaa. Vaikka tutkijan on mahdotonta välttää täysin vaikuttamasta tutkittaviin, tulee hänen pyrkiä mahdollisimman vähäiseen puuttumiseen. (Eskola & Suoranta 2005, 98-100.)

Käytimme kasvattajia haastatellessamme teemahaastattelua. Haastattelutilanteet kestivät noin tunnin ja siihen osallistuivat ryhmän molemmat kasvattajat yhtä aikaa. Haastattelutilanteet nauhoitettiin. Lapsilta keräsimme tietoa toiminnallisella menetelmällä yhdistettynä puolistrukturoituihin haastatteluihin. Tutkittavat lapset valittiin harkinnanvaraista otantaa käyttäen ja osallistujien valinnan tekivät ammattikasvattajat. Li-

säksi käytimme tutkimusmenetelmänä osallistuvaa havainnointia. Toiminnallisessa tuokiossa lapset saivat valita meidän ennalta valitsemistamme vaatekuvista mieleisiään asukokonaisuuksia. Tämän jälkeen he kiinnittivät vaatteet sinitarralla paperille ja piirsivät hahmoille pään, kädet ja jalat. Toiminnallisten tuokioiden jälkeen haastattelimme jokaista lasta yksitellen heidän tekemiinsä töihin liittyen. Tutkimustilanteet videoitiin ja haastattelutilanteet nauhoitettiin. Analyysivaiheessa päätimme kuitenkin jättää lasten toiminnallisten tuokioiden videomateriaalit analysoimatta, koska totesimme, etteivät ne ole oleellisia tutkimuksemme kannalta.

5.4 Tutkimusaineiston analyysi

Lapsilta sekä ammattikasvattajilta keräämämme haastattelunauhoitukset litteroitiin. Litteroinnin jälkeen kasvattajien haastatteluaineistot analysoitiin teemoittelun avulla. Lasten kohdalla analysointimenetelmänä käytimme graafista kuvailua.

Litteroinnilla tarkoitetaan aineiston purkamista nauhoilta tietokoneelle. Litterointi on työlästä ja aikaa vievää, sillä esimerkiksi yhteen työpäivään mahtuu vain yhden haastattelutunnin purkaminen. (Eskola 2007, 159.)

Teemahaastatteluaineiston yleisin analysointi menetelmä on teemoittelu ja tyypittely. Teemoittelussa aineisto ryhmitetään teemojen mukaan, jonka jälkeen tekstiä pelkistetään. Tyypittelyssä aineistosta pyritään muodostamaan erilaisia tyyppejä. Teemoittelun hyvä puoli on se, että teemahaastattelun litteroinnin jälkeen aineistosta on helppo jakaa omiin osioihin eli teemoihin. Tällöin kaikkien haastateltavien vastaukset voidaan eritellä siten, että aina yhden teeman alle kerätään sitä koskevat vastaukset. Tämä auttaa tutkijaa jäsentämään aineistoa ja helpottaa analysointia. (Eskola & Vastamäki 2007, 42.) Teemoittelulla pyritään löytämään aineistosta sellaisia piirteitä, jotka ovat yhteisiä usealle haastateltavalle. Yhteiset piirteet pohjautuvat usein teemahaastattelun teemoihin, mutta myös muita teemoja voi nousta esiin. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 173.)

Aineistoa voidaan analysoida suhteessa teoriaan kolmella eri tavalla. Aineistolähtöisessä analyysissä teoria konstruoidaan aineistosta. Teoriasidonnaisessa analyysissä on teoreettisia kytköksiä, mutta analyysin ei ole tarkoitus nousta teoriasta tai suoraan

pohjautua siihen. Teorialähtöisen analyysin periaatteena on luoda teorian kautta lähtökohdat, johon tutkimuksilla haetaan vahvistusta. (Eskola 2007, 162–163.)

5.5 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan useasti validiteetin ja reliabiliteetin käsitteiden kautta. Validiteetilla tarkoitetaan tutkittavan asian pätevyyttä. Validiteetin avulla voidaan siis arvioida sitä, vastaako tutkimus siihen, mitä on ollut tarkoitus tutkia. Reliabiliteetilla arvioidaan tutkimuksen toistettavuutta. Reliabiliteetti kuvastaa sitä, että tutkimusta toistettaessa saadaan aina samat tulokset. (Tuomi & Sarajärvi 2004, 133.)

Lasten tutkiminen on haasteellista, koska lapsilta puuttuu itsemääräämisoikeus, eivätkä he pysty täysin ilmaisemaan omaa tahtoaan. Tämän vuoksi lasten tutkimukseen osallistuminen vaatii huoltajan tai muun laillisen edustajan lupaa. (Mäkinen 2006, 64.)

Anonymiteetilla tarkoitetaan tutkittavan henkilöllisyyden salassa pysymistä. Hyvän tutkimuksen perusedellytys onkin, että tutkittavilla on mahdollisuus halutessaan pysyä anonymeinä. Anonyymius antaa tutkijalle vapauden tutkia arkojakin asioita, koska tutkittavat avautuvat herkemmin henkilökohtaisista asioistaan tietäen, ettei heidän henkilöllisyytensä paljastu. (Mäkinen 2006, 114.)

Lähdekritiikki on olennainen osa arvioitaessa tiedon luotettavuutta. Tutkimuksessa on tärkeää käyttää luotettavia lähdemateriaaleja, joiden tulee olla aitoja, puolueettomia, riippumattomia sekä alkuperäisiä. (Mäkinen 2006, 128.)

Tutkimuksemme luotettavuuden takaamiseksi hankimme tutkimusluvut Mikkelin kaupungin päivähoidon esimieheltä sekä tutkimukseen osallistuvien lasten vanhemmilta. Säilytimme tutkimusaineistoa salasanalla suojatuilla muistitikuilla. Analysoituamme tutkimusaineiston formatoimme muistitikut. Tutkimustulosten aitoutta pyrimme todistamaan aineistolainauksilla.

Opinnäytetyömme tutkimukseen osallistuneet lapset näyttivät pääsääntöisesti pitävän järjestämästämme toiminnallisesta tuokiosta. Lapset tekivät innokkaasti ohjeistamaamme askartelutehtävää. Pystyimme selkeästi havaitsemaan, että osa lapsista työskenteli hyvin itsenäisesti kun taas osa turvautui ottamaan mallia muiden tekemistä

töistä. Lasten haastattelutilanteet aiheuttivat lapsissa selvästi jännitystä. Jotkut lapsista kertoi avoimesti vastauksia esittämiimme kysymyksiin, toisille taas jännitys saattoi vaikeuttaa vastaamista.

Kasvattajien haastattelut sujuivat hyvin. Kaikki haastateltavat kertoivat avoimesti omia mielipiteitään esittämiimme kysymyksiin. Haastattelutilanteet olivat mielestämme rentoja sekä ilmapiiriltään positiivisen ja avoimen oloisia. Aineiston luotettavuutta lisäsi haastattelutilanteiden spontaanisuus, koska haastattelukysymyksiä ei ollut lähetetty haastateltaville etukäteen. Näin ollen kenelläkään ei ollut mahdollisuutta valmistella vastauksiaan etukäteen.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimustulokset osiossa käsittelemme sekä aikuisilta että lapsilta saamiimme tuloksia. Ensimmäiseksi esitämme ammattikasvattajien haastattelujen tulokset, minkä jälkeen kerromme lapsilta saamamme tulokset.

6.1 Pukeutuminen

6.1.1 Tämän päivän lasten pukeutuminen

Lasten pukeutuminen on tänä päivänä pääsääntöisesti asiallista sekä muotitietoista. Vaatteet ovat puhtaita ja käytännöllisiä. Valtaosa lapsista pukeutuu muodin mukaan, mutta erilaiset tyylit ovat hyväksytyjä.

”...moni meidän eskareista on jo tässä iässä jo hyvin muotitietoinen...”

”Et nyt o aika hyvin kaikki vanhemmat huolehtii siitä että vaatteet on myös puhtaita.”

”Mut nythän neki on menny niiku, et nythän melkeinpä kaikki saa pukea aika niiku omalla tyylillään eikä siihe oikeestaa puututa.”

Lasten pukeutumiseen vaikuttaa myös vanhempien sosioekonominen asema. Osa vanhemmista käyttää kirpputoreja sekä suosii muutenkin vaatteiden kierrättämistä, kun

taas osa elää kertakäyttökulttuurin mukaisesti. H&M:n vaatteet ovat haastateltaviemme mukaan erittäin yleisiä edullisuutensa vuoksi.

”...mut sitten osasta huomaa että käytetään paljon kirpputoreja...”

”...on helppo ostaa jokapaikasta niinku semmosia hennes ja maukka vaatteita ja ne on aika edullisia.”

Osa haastateltavistamme oli sitä mieltä, että leimaa-antavat printit vaatteissa eivät ole välttämättä soveliaita lapsille, eikä niitä toivottu päiväkotiin. Päivähoidon työntekijät toivoivat että lasten vaatteet olisivat säänmukaisia ja käytäntöön sopivia.

”Ja sit ne sellaset leimaa antavat pipot, joista mä en tykkää ja ne hatut, että olen täystuho millä niinku leimataa ikään kuin lasta vielä. Ja useesti vielä käy niin, että ne on yksiinsä siis että olen täystuho, jolla on semmonen pipo päässä niin yleensä semmonen kaveri sitten käyttäytyyki sen mukaan...”

”...et ku me leikitään usein lattialla, me pelataan lattialla, ni ois hyvä että ne lastenvaatteet ois semmosia käytännöllisiä.. ihan vaikka collarihousuja ja tämmösiä korkee vyötäröisiä...”

6.1.2 Pukeutumisen muutos

Pukeutumisen voidaan nähdä muuttuneen trenditietoisemmaksi. Lasten pukeutuminen määräytyy hyvin pitkälti tarjonnan mukaan.

”...sanosin just et yhä enemmän ne menee niinku trendikkäämmäks ja merkkietoisemmaksi...”

”...paljonhan se on varmaan siitäkin kiinni et mitä se tarjonta on.”

Haastateltaviemme mukaan tytöt näyttävät suosivan kerrospukeutumista, legginsijä sekä tunikoita. Aikaisemmin muodissa olleet napapaidat ovat poistuneet muodista.

”...mulle tulee ensimmäisenä jotku leggingsit mieleen ja nää tällaset tunikat ja jakut niin nehän on tullu niinku tytöille ja että on niitä että pannaan vähän kerroksittain niitä vaatteita...”

”muutama vuos sitte oli semmosta napapaita muotia, sit se oli näillä kuus-viis vuotiaillaki oli napapaitoja...”

Pojat pitävät edelleen mielellään collegevaatteita ja verkkahousuja.

”Kyllä se on sitä colitsihousua ja verkkaria pojilla ja semmosta.”

Yleisesti ottaen haastateltavamme ovat huomanneet, että kokohaalarin suosio on hiipunut ja tilalle ovat tulleet takki ja housut. Fleece- ja Gore-Tex-vaatteet ovat tulleet lasten pukeutumiseen, mikä nähdään positiivisena etenkin talvipukeutumisessa. Osa haastateltavistamme kokee, että vaatteiden laatu ja muotoilu ovat parantuneet. Toisaalta taas kertakäyttökulttuurin mukana tulevat halvalla tehdyt vaatteet, mikä näkyy materiaalien huonolaatuisuutena. Pukeutumisen muutosta kuvastaa myös itse ommeltujen vaatteiden väheneminen. Vuoden aikana pienistä esikoululaisista kasvaa koululaisia, mikä ymmärrettävästi näkyy myös pukeutumisessa.

”...tämmönen koko haalari on pikkuhiljaa vähentyny ja vähentyny et vaikka se ois ihan paras vaate vielä talvella eskari ikäisillä tuolla ulkona...”

”Tässäkin näkyy sit se ero et jos on vanhemmilla paljo pätäkkaa niin ne ostaa noita koretexia...”

”Laatu ainaki, vaatteitten laatu on parantunu.”

”Toki onhan sitte niitäki että on huono laatusta vaatetta ja hyvää kaupassa saatavana.”

”...vielä 90-luvullaki ite ommeltiin collegevaatteita...Nyt harva enää ompelee yhtää mitää.”

6.1.3 Oma tahto pukeutumisen suhteen

Haastatteluissa tuli esiin selkeästi lasten oma tahto pukeutumisen suhteen. Suurin osa lapsista saa itse valita kaupasta vaatteet, jotka hänelle ostetaan. Vanhempien sosio-ekonominen asema määrittää kuitenkin sen mitä kaupasta ostetaan. Lapsi saa ilmaista oman mielipiteensä mutta viime kädessä vanhempi tekee päätöksen.

”Miusta, mitä nyt oon vähän kuulostellu ni aika paljo ne pääsee ite vaatekauppoihi mukaa vanhempien kanssa. Et ne saa valita jo vähä sieltä mieleisesä vaatteet jos se nyt vaa on sopiva suurinpiirteen siihe tarkotukseen.”

”...kyl mä luulen sit vielä et kyllä se vanhempi sanoo siitä viimisen sanan tässä vaiheessa ja just vähän riippuen rahasta...”

Valtaosa lapsista saa itse päättää kotona kuinka pukeutuu. Osa lapsista haluaa vaihdella vaatteita päivän aikana. Jotkut saattavat valita seuraavan päivän vaatteet jo illalla, mutta aamulla halutaankin pukea jotain muuta. Nykyään lapsen mielipide otetaan paremmin huomioon myös pukeutumisen suhteen, kun taas ennen vanhemmat pukivat lapset itse oman päätöksensä mukaan.

”...miä luulen et kotonaki ne saa kyllä valita jonku verra...”

”Tavallaan et valitaan illalla ne vaatteet mutta aamulla ne ei enää kelpaa...”

”Nii ja silloki ku tultii töihi tänne yli 20 vuotta sitte ni miust tuntuu et sillo ne vanhemmat valitsi lapsille vaatteet.”

6.1.4 Trendien näkyminen pukeutumisessa

Haastateltavien mukaan trendien näkyminen voidaan havaita selkeästi lasten pukeutumisessa. Muotimaailman vaikutukset näkyvät vaatteissa erilaisina väreinä ja tuotemerkeinä. Perheissä, joissa medialaitteiden käyttö jää vähäiseksi, suositaan enemmän kierrättämistä erilaisen elämäntyylin vuoksi.

”...et jos tulee joku tietty vaikka nyt angry birds, niin ni sit kaikilla t-paita o angry birds...”

”Et ne heijastuu varmaa ne muotimaailman mitä muuallakin on ni myös lastenvaatteisiin samalla et sit niitä samoja sävyjä ja kuvioita ja kangasjuttuja käytetään myös lapsilla...”

6.2 Kaverisuhteet

6.2.1 Pukeutumisen merkitys kaverisuhteiden muodostumiseen

Kaverisuhteiden muodostumiseen pukeutumisella ei haastateltaviamme mukaan nähty olevan pääasiallisesti yhteyttä.

”Ei kyllä meidän päiväkodissa jakaudu ne kaverit silleen että olis pukeutumisesta kiinni.”

”Ei kyllä tuu mieleen että ois kaverisuhteisiin vaikuttanu.”

Haastateltavamme ovat kuitenkin havainneet tapauksia, joissa kaverukset pukeutuvat samantyyllisesti. Kaverisuhteen alkaessa lapset saattavat pukeutua erityyppisesti, mutta ajan kuluessa voi toinen lapsi alkaa mukailla pukeutumisellaan kaveriaan. Kaverisuhteiden muodostumiseen vaikuttaa enemmän samanhenkisyys, sekä yhteiset kiinnostuksen kohteet kuten harrastukset ja lelut.

”Ne hakee jotekin samanhenkisiä jotenkin et samanhenkiset sit kaverustuu.”

”...esimerkiksi meilläkin on yks poika joka on hyvinkin niinku muoti farkut muoti hupparia, niin sitten sen niinkun toinen kaveri on myös ruvennu hakeutumaan tai haluamaan saman tyylisiä vaatteita, ne on just näitä hip hop vaatteita...”

”Kyl se on muut asiat. Ehkä joskus o joku tämmöne lelu voi määrätä miten leikitää.”

Haastateltavat ovat kuitenkin myös sitä mieltä, että ympäristö ja sisarukset voivat vaikuttaa lapsen pukeutumiseen. Joissakin tapauksissa pukeutumisella voi olla suurempi merkitys, mikä heijastuu kuitenkin perheestä. Haastateltavat eivät ole huomanneet niinkään lasten huomioivat toistensa vaatteita, mutta he itse kertovat kehuvansa tai kommentoivansa joskus lasten uusia vaatteita, joita lapset mielellään esittelevät.

”Mut kyllä ne vaikuttaa hirveesti, kaverit vaikuttaa ja jos kaverilla on isoja veljiä niin ne vaikuttaa sit kanssa. Et kyllä se ympäristö missä ne pyörii, niin se vaikuttaa hyvin paljon siihen miten pukeutuu.”

”Ja sit se perheestäki heijastuu. Kyl miä muistan sen yhen perheen joka tota hirveesti kiinnitti niihi vaatteisii huomiota, että piti olla tota merkki-vaatteita, ja kyl se sitte lapseeki...Laps vähä vertas sitä. Mut se oli kyl iha poikkeus.”

6.2.2 Kiusaaminen ja syrjintä

Haastateltavamme eivät nähneet pukeutumisella olevan lasten välisissä kaverisuhteissa yhteyttä kiusaamiseen ja syrjintään. Aiemmin kiusaamisen syynä on saattanut olla puutteet lasten hygieniassa, joka on ilmennyt pahahajuisuutena. Haastateltaviemme mukaan kiusaamisen suhteen noudatetaan nollatoleranssia ja mahdollisiin kiusaamistapauksiin puututaan välittömästi. Nykyään lapset ovat myös suvaitsevaisempia erilaisuutta kohtaan.

”Minä en usko että pukeutuminen on oikeestaan semmonen että siinä voi olla muita asioita mitkä on esimerkiksi joku laps voi haista pahalle tai jotain tämmösiä...”

”Sitä kiusaamista ei oikeestaan pääse tapahtumaan kun me joudutaan vahtii sitä kiusaamista noin kaikella viisiin ja sitten jos se näissä on niin kiusaamisessa on nolla toleranssi...”

”Lapset o aika suvaitsevia, sallivia tänä päivänä aika monelle, liityen sit mihi hyvänsä niiku erilaisuuteen. Ei oo enää nii sellasta. Enne kiusattii jos oli silmälasit, nythä se ei oo enää mitää.”

Haastateltavamme olivat sitä mieltä, että kouluikäiset lapset alkavat kiinnittää enemmän huomiota omaan ja toisten pukeutumiseen. Näin ollen siis pukeutumisen merkitys kasvaa iän myötä.

”Koulussa se varmaan vielä se pukeutuminen se muodin seuraaminen tulee yhä tärkeemmäks ja tärkeemmäks se miten kaverit pukeutuu...”

6.3 Median tuomat vaikutteet

Haastatteluista kävi ilmi, että pelit ja televisio-ohjelmat näkyvät enemmän lasten leikeissä, käytöksessä kuin pukeutumisessa.

”...et kyllähän lapset puhuu niistä televisio ohjelmista tai videoista mitä ne on kattonu ja elää niissä ja leikkii niitä...”

”Että kyllä se leikeissä sitten näkyy ja käyttäytymisessä...”

Haastateltaviemme mukaan pojilla leikeissä nousi esiin erityisesti peleistä opitut taisteluliikkeet, aseiden tuntemus ja äänet sekä erilaiset roolivaatteet. Toisena ilmiönä pojilla havaittiin Angry Birds - ja Lego Ninjago hahmot leluissa sekä kuvina vaatteissa. Yhdessä päiväkodissa poikien pukeutumisessa ja käytöksessä näkyi vahvasti rap kulttuuri.

”Se näkyy ainakin poikien leikeissä, ne näkyy tällaset taisteluliikkeet ja sitten housuina kamo kuteina maastoväriytsinä ja sellasina...”

”Angry Birds on niinku niitten räppi juttujen lisäksi toinen semmonen joka on vähän pinnalla...”

Haastateltavamme eivät osanneet nimetä tyttöjen kohdalla yhtä selkeitä ilmiöitä. Osassa päiväkodeista oli kuitenkin havaittu muun muassa Hello Kittyä ja Petshoppeja vaatteissa ja leluissa sekä laulaja Robinin ihailua. Eläinleikit tytöillä nousivat yhtenä yhteisenä piirteenä jokaisessa tutkimukseemme osallistuneessa päiväkodissa. Myös Finksien ja erilaisten satuhahmojen nähtiin olevan eräitä tyttöjen mielenkiinnon kohteita.

”No, Hello Kittyä on vielä vaatteissa, näkyy kuvina.”

”...ja tytöillä Robin...”

”Tänä vuonnakin on ehkä nää tämmöset satuhahmot, finksit ja mitä näitä nyt on...”

6.4 Mediakasvatus päivähoitossa

6.4.1 Työntekijöiden määrittelyä mediakasvatuksesta

Haastateltavamme määrittelivät mediakasvatuksen päivähoitossa siten, että he yrittävät valita mahdollisimman opettavaisia ja lapsen ikätasoon nähden sopivia materiaaleja.

”Mediakasvatus päivähoitossa on sitä että yritettäs ... valita ne dvd:t tai vhs:t mitä myö näytetään täällä et pyritään opastaa lapsia siihen suuntaan mikä meistä on lapselle sopivaa katsottavaa ja mahdollisesti sitten sisältäs vielä jotain sellaista opettavaista.”

”Mediakasvatukseen minun mielestä liittyy kaikki nää televisio ja tietokoneet ja tämmöset nää...”

Mediakasvatuksessa päivähoiton työntekijät tuovat esille omista arvoista kumpuavia periaatteita, mikä voi joskus olla ristiriidassa suhteessa kotien toimintamalleihin.

”Antaa vaan semmosia vähän niinku omia periaatteita sille lapselle että mä en nää että sinun ikäinen tarvitsee vielä katsoa tuota tai muuten että mut nekin lähtee jo vähän niinku meidän omista arvoista mitä me nähään niinku ja tietysti koulutuksesta et mitä me nähään hyväksi lapselle.”

”Mutta noussu tietyissä tilanteissa pinnalle esimerkiksi ohjelmia mitä lapset on ruvennu kertomaan et on kattonu niin sit on keskusteltu ja me oikein otettiin semmoset et mimmoset ohjelmat on minkäkin ikäisille, kun oli salatut elämät ynnä muita ja sit niitä tarinoita kerrottiin.”

Haastateltavistamme osa määritteli mediakasvatuksen erilaisiksi joukkoviestimiksi.

”No kaikki nää julkiset lehdistö ja...”

”Televisio ja internet.”

6.4.2 Mediakasvatuksen toteutus päivähoitossa

Mediakasvatusta päivähoitossa toteutetaan haastateltaviemme mukaan monin eri tavoin. Päivähoitossa pyritään esittelemään lapsille erilaisia median tarjoamia mahdollisuuksia, kuten tehdään lehtikatsauksia, luetaan kirjoja sekä katsellaan joskus videoita.

”Sit täällä meidän päiväkodissahan tehään lehtikatsauksia.”

”Meiän se perustuu aika paljon sille videolle ja sit niinkun mitä suositeltas lapselle katsottavaksi et se ois eettisesti ja moraalisesti sellasta oikeeta ja tuota ja että se olis sitten vielä kaiken lisäksi sille ikäryhmälle tarkotettua.”

Mediakasvatuksessa haastateltavamme näkevät tärkeänä, että lasten kanssa keskustellaan median herättämistä ajatuksista.

”...vähän niinkun jutustella sitten jos ollaan luettu kirjoja tai muuten...”

Haastateltavamme ovat tietoisia yleisestä päiväkodin mediakasvatuksen ohjeistuksesta, mutta myöntävät kuitenkin mediakasvatuksen jäävän vähäiseksi.

”No tota mediakasvatusohjelmahan on olemassa ja siitähä on tullu semmosia yleisiä ohjeita mitä vois käyttää päiväkodissa, mutta aika vähän on ainaki tänä vuonna ottanu lasten kanssa et paljo enemmänki pitäis varmaa ottaa.”

6.4.3 Mediakasvatuksen tärkeys päivähoitossa

Haastateltavamme eivät pitäneet mediakasvatusta vielä päiväkotikäisillä kovin tärkeänä. He pitivät tärkeämpänä muun muassa lasten sosiaalista kasvatusta. Kuitenkin päivähoitossa esiintyy mediakasvatukseen liittyviä tilanteita, jotka vaativat välitöntä puuttumista.

”Mut en koe sitä hirveen semmoseks vahvaks mutta vois enemmänkin tietysti siihen paneutua että meillä on ehkä vähän erilaiset painotusalueet että se ei oo ehkä niin hirveen tärkeä että nää on nää sosiaalisen kasvun asiat meille niinkun tärkeempiä asioita ollu koko ajan.”

”Ehkä se on just että silloin kun nousee pinnalle joku asia niin silloin aina, et ei sitä voi sivuuttaa et se on sitten käsiteltävä ja...”

Haastateltaviemme mukaan mediakasvatus päivähoitossa tulee korostumaan tulevaisuudessa, koska yhä nuoremmat osaavat jo käyttää tietokoneita.

”No onhan se tärkeä et minusta tuntuu et se tulee koko ajan korostumaan enemmän kun tää tietokone.. tietokoneen kautta kun nyt tulee kaikkee, nää eskari ikäsetkihän on hirveen taitavia tietokoneiden kanssa kun kuulee mitä ne tekee ni osa on hirveen taitavia.. se että varmaan korostuu se että mitä sieltä niinkun ei nyt vaaroja mut kuitenkin että niin.”

Haastateltavamme kertoivat, että päivähoiton mediakasvatuksessa lähdetään liikkeelle pienin askelin lasten ikätaso huomioiden. Esikouluikäisille lapsille voidaan haastateltaviemme mukaan alkaa jo puhua mediasäännöistä ja käyttäytymisestä, kuitenkin huomioiden, että mediakasvatus on vain yksi kasvatuksen osa-alueista.

”Kyl se sillai että ehkä eskari ikäiset on semmosia että eskari ikäisten kans vois sillä lailla niinkun tämmöstä media sääntöjä ja käyttäytymistä sillä tavalla jo puhua mutta ei hirveen paljon tai minä ite koen et ei mitenkään korostetusti et se ois mikään jotenkin erityisen tärkeä meillä et sitten koulu ikäisillä se alkaa olla jo sitten niinkun paljon enemmän.”

6.4.4 Mediakasvatus lasten kotona

Haastateltaviemme mukaan jotkut lapset saattavat kotona saada pelata ja katsoa ikätasoaan vanhemmille tarkoitettuja pelejä ja ohjelmia, joidenkin kotona taas noudatetaan asetettuja ikäsuosituksia tarkemmin. Vanhempien on helppo ottaa omaa aikaa, kun lapsi istuu television ääressä. Osa lapsista saa myös vaikutteita vanhemmilta sisaruksiltaan.

”Joskus tietysti vanhempien mediakasvatus on sitä että jos lapsi istuu pari tuntia telkkarin ääressä niin se on hyvä asia että se niinku sitä mediakasvatusta ei oookaa muuten ku silleen japanilainen lapsenvahti huolehtii sitten tuota siitä lapsen kasvatuksesta ja sen hyvästä olosta että isällä ja äiskällä on omaa rauhaa.”

”Sit jos vanhemmat sisarukset pelaa jotai pelejä mitkä on kielletty tän ikäsiltä ni kyllähä ne seuraa niitä.”

Haastateltavemme kokevat, että kotioloihin päivähoidon työntekijät eivät voi juuriakaan vaikuttaa ja he näkevätkin, että lasten mediakasvatus on suurelta osin perheiden vastuulla. Työntekijät pyrkivät kuitenkin keskustelemaan vanhempien ja lasten kanssa tarpeen tullen ohjelmien ja pelien ikäsuosituksista. Haastateltaviemme mukaan vanhempien tulisi kiinnittää enemmän huomiota medialaitteiden yhtäaikaiseen päällä oloon, koska liiallinen häly on haitaksi lapsen keskittymiskyvylle.

”Niin ja sitten ku me ei tosiaan voia niinkun sille kotitilanteelle tai et mitä kotona katotaan niin sit vaan just näitä omia mielipiteitä...”

”Aika paljo miust se menee perheelle myös se vastuu.”

”Niin ja sitten ihan perheidenkin kanssa että nyt tämän asian tiimoilta kun nyt tuli yks tämmönen tapaus julki niin sen tiimoilta otin sit vanhempien kanssa tässä kevään palautekeskusteluissa kaikkien kanssa että minkälaiset sopimukset ja säännöt kotona on esimerkiksi pelaamisen ja näätten suhteen.. et siitä nyt keskusteltiin vanhempien kanssa ja tuota väärinkäsitys olikin sit se koko tilanne...”

6.5 Kasvatus

6.5.1 Kasvattajan rooli

Haastateltavamme näkivät kasvattajan roolin moninaisena tehtävänä. Haastatteluissa korostuivat kasvattajien asema turvallisena roolimallina sekä vanhempien tukeminen lasten kasvatuksessa.

”...myö voiaan olla niitä turvallisia roolimalleja, kun meillä se käytös säilyy ja lähetään siitä että lapsella ois turvallinen olla ja tehdä niitä päätöksiä niitten puolesta sillon, kun ne tarvii niitä päätöksiä.”

”Ja kyllä niiku jotku vanhemmat sitte ottaa vähä sellaisia neuvojakii tavallaa ja oottaa et mite vois toimia tilanteessa”

Haastateltavat toivat myös esiin kasvattajan tärkeän tehtävän sääntöjen laatijana ja noudattajana.

”Me ollaan hyvin johdonmukaisia varmaan ja semmosia että siis selkeet rajat on lapsilla ja sopimukset ja niistä pidetään kiinni..”

”...lasten kans yhteistyössä niinku keskustellaan näistä asioista... Yhteisesti syksyllä mietitään sopimukset ja säännöt ja vähän johdatellaan jos ei sieltä niinku rupee löytymään, mutta että sit on tietysti jotain asioita jotka on pakko olla niinkun myö sanotaan turvallisuus asiat ja tämmöset.”

Osa kasvattajista koki olevansa määrätietoisia ja jämptejä, mutta kuitenkin maanläheisiä kasvattajia.

”...ite mie pitäsin kasvattajana itteeni niinku H1 sano että määrätietoisena ja jämptinä ja et sopimuksista pidetään kiinni mutta kuitenkin semmonen maalaisjärellä ajatteli...”

6.5.2 Kasvatuskumppanuus

Jokaisessa yksikössä tiedostettiin kasvatuskumppanuutta koskevat yleiset ohjeet ja käytännöt. Kasvatuskumppanuuden toteuttamisessa oli kuitenkin haastateltaviemme mukaan havaittavissa suuriakin eroja.

Yhden päiväkodin haastateltavien mukaan heidän päiväkodissaan kasvatuskumppanuus toimii moitteettomasti.

”Minun mielestä tässä pystyy niinku sillälailla hyvin vahvasti sellasta kasvatuskumppanuutta niinku sinällään toteuttaa tämmösen pienen ryhmän kanssa.”

Kahdessa muussa päiväkodissa kasvatuskumppanuuden toteutuminen ei ole heidän mukaansa niin yksioikoinen asia.

”Meillä ei oikei pelitä kasvatuskumppanuus periaatteessa. Siinä mielessä kokonaa et meillä aina vaihtuu sitte ihmine ku vaihtuu ryhmä, et se sama henkilö ei jatka sen lapsen mukana tätä päiväkotipolkuakaa.”

Kasvatuskumppanuudessa havaittiin yksi yhteinen piirre, joka ilmeni kaikissa päiväkodeissa. Haastateltavamme kokivat olevansa kaikkien lasten kasvatuskumppaneita.

”Mutta kyllä minä ainakin koen että myö ollaan ihan kaikkien lasten kasvatuskumppaneita.”

”...Ollaa sitte kasvatuskumppaneina eri ryhmässä tai ei ni samalla nähää niitä vanhempia lapsia iha yhtä paljo ku ois omassa ryhmässä...”

6.5.3 Vanhempien rooli kasvattajana

Haastateltaviemme mukaan suurella osalla vanhemmista on havaittavissa epätietoisuutta vanhemmuuden roolissa. Yleisesti ottaen haastateltaviemme kommentteista kävi ilmi, että vanhempien rooli on hukassa. Se ilmenee muun muassa puutteena havaita lapsen etu. Vanhemmat ottavat herkästi itseensä, jos heitä yritetään neuvoa kasvatukseen liittyvissä asioissa. Perheet, joissa neuvoja tarvittaisiin, saattavat vältellä kohtauksia, jotkut jopa pelkäävät. Erään haastateltavan mukaan joidenkin vanhempien rangaistuskäytännöt ovat epäjohtonmukaisia.

”Vähän just semmonen vanhemmilta että ku ei voi olla kaveri lasten kanssa vaan pitää olla vanhempi... Minä oon ollu kuuntelemassa viisaita kasvattajia ja ne on sanonu et ne on ihan samaa mieltä, et vanhempi on vanhempi ja sitten kaverit on erikseen.”

”Ehkä ne ei niiku ajattele nii pitkälle että ajatellaa vaa heiä lapsesa parasta. Et siitä se varmaa lähtee että he ottaa itteesä vaikka ei tarkota sitä.”

”Useesti lapset jo kotona saa sellaisia yllättäviä hyökkäyksiä niinkun huutoja ja ehkä rangaistuksia että ensin niinku ystävällisesti sanotaan ja sit ku se ei toimi niin otetaan käestä kiinni ja retuutetaan jäähyllle.. et se tulee niinkun silleen varottamatta.”

6.5.4 Kasvatuksen muutos

Haastateltaviemme mukaan viimeisen viiden vuoden aikana kasvatuksessa muutosta on tapahtunut vanhemmuudessa yleensäkin. Lasten päätösvalta on kasvanut, mikä ilmenee lasten vallan kasvuna sekä liiallisena määräämis- ja päätösoikeutena.

”...lapsista on tullu perheen autonkuljettajia kesken lapsuutensa, niille laitetaan päätettäväksi sellasia asioita jotka ei kuulu lapsen päättää tai että lapsella ei oo kykyä päättää ja se varmasti tulee tulevaisuudessa näkymään sen lapsen elämässä, eikä välttämättä hyvänä vaan semmosenä jonkun näkösenä häiritsevänä asiana, että on joutunu liian aikasin tekemään sellasia päätöksiä joihin ei oo kykyä, eikä lapsen tarviis semmosia päätöksiä saaha tehäkkään... Se että lapsi saa päättää kaikesta, ei tarkota tai ei oo sitä, mitä tarkoitan ettei lapsi saa osallistua tai jotain vastaavaa.. että se menee sitten jo överiksi siinä suhteessa, kun vanhemmat luovuttaa sen kasvatusvastuun niille lapsille ja se ei oo oikein.”

Haastateltaviemme mukaan lasten vapaa-ajanviettotavat ovat muuttuneet televisio-, tietokone- ja harrastuspainotteisemmaksi. Vapaa-aika on myös joidenkin kohdalla muuttunut tarkoin ohjelmoiduksi, mistä seurauksena lapsilla voi olla vaikeuksia vapaan leikin keksimisessä. Vanhemmat haluavat tarjota lapsille laatu-aikaa ja näyttääkin siltä, että normaalin arjen arvostus on hiipunut.

”Ja sit lapsia viiää joka paikkaa nykyisi. Ei oo enää sellasta että käyää hoiossa ja leikitää kotona kavereitte kaa. Nyt pitää käyää muskarissa ja taidekoulussa, keilaamassa ja laskettelemassa ja ei oo semmosta lapsuutta niiku oli ennevanhaa, että nyt ohjelmoijaa aina kaiken niiku se

*vapaa-ajat... Semmosta iha normaalia kotielämää, arkielämää ehkä et siivotaa ja syyää ja ollaa vaa ni sitä ehkä ei tunnu oleva nii paljo enää perheissä et se o sit semmosta että ne kuvittelee et jotai hienoo laatuai-
kaa otetaa, ne vie johoki ja se on niiku parempaa ku se et ollaa kotona...
Ne ei arvosta sitä normaali arkee jollai tavalla.”*

Haastateltavamme kokevat, että lapsen erityisen tuen tarpeen toteaminen ja hyväksyminen eivät enää aiheuta vanhemmissa häpeän tunteita samoin kuin ennen. Vanhemmat haluavat, että heidän lapsilleen tehdään erilaisia tutkimuksia ja testejä.

”Siin o ehkä muute tullu muutosta semmosee et jos oikeesti tarvii jotai erityistukea, tarvii koulukypsyystestejä tai muuta ni vanhemmat ei enää ota sitä nii raskaasti tavallaa tai niiku sillee negatiivisesti. Aikasemmi se oli ihan kauhun paikka varmast monelle.”

Haastateltaviemme mukaan vanhemmuuden muutosta kuvastaa se, että vanhemmat ovat enemmänkin lastensa kavereita ja kasvatuksesta puuttuu auktoriteetti. Lapsille ei myöskään haluta tuottaa pettymyksiä ja asioista halutaan neuvotella lasten kanssa. Osa haastateltavista jopa koki, että nykypäivän kasvatusta muistuttaa ”älyvapaata kasvatusta”.

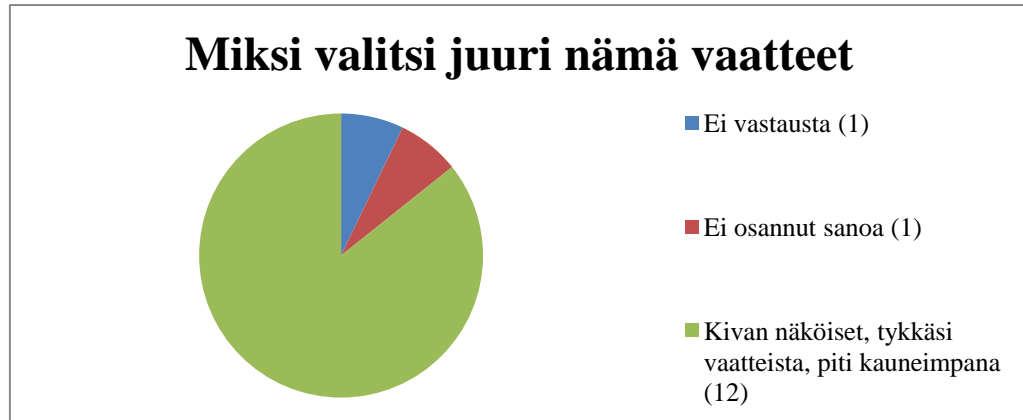
”...vanhempienkin ois ehkä hyvä nähä se että ne lapset ei mee rikki että vaikka niitä itkettä ja harmittas hetki mut sit ku se harmitus menee ohi, niin se asia voidaan jutella ja sitten se lapsi oppii siitä.. et saa itkee saa huutaa, et se ei sitä lasta niinku riko millään lailla. Siinä vaan opetetaan niitä rajoja.”

”Jos vanhemmista tulee lapsien kavereita niin siinä ollaan jo ylitetty semmonen jonkunlainen raja, kun vanhemmat on niitä jotka on vanhempia ja niille kuuluu hirveesti vastuuta ja sitten on annettu ne vastuut sille lapselle ja sitä myöten pitäis olla sitten niitä oikeuksia, et sillä ajetaan tosiaan niinku sitä, että lapset päättää eikä vanhemmat.”

6.6 Lasten haastatteluiden analyysi

Haastattelimme yhteensä neljäätoista esikouluikäistä lasta. Alun perin haastateltavia piti olla viisitoista, mutta haastattelupäivänä yksi lapsi oli sairas. Haastattelun tarkoituksena oli selvittää eri kysymysten avulla lasten pukeutumiseen liittyviä merkityksiä. Haastattelukysymys *onko sinulla erilaiset vaatteet kaupungilla tai juhlissa* jätettiin kokonaan pois analysointivaiheessa, koska kysymys sisälsi kaksi eri kysymystä. Analyysivaiheessa emme tienneet kumpaan kysymykseen lapset olivat todella vastanneet. Lapset, jotka vastasivat kielteisesti kysymykseen *katsaletko vaatemainoksia*, eivät voineet vastata kysymykseen, *vaikuttaako se siihen kuinka haluaisit itse pukeutua*. Suuri osa lapsista ei myöskään vastannut kysymykseen *katsaletko vaatemainoksia* lainkaan. Tämän vuoksi jätimme kysymyksen pois analyysi vaiheesta.

Yksi haastateltavista lapsista ei vastannut kysymykseen *miksi valitsit juuri nämä vaatteet* mitään. Yksi ei osannut sanoa. Loput kaksitoista oli sitä mieltä, että vaatteet olivat kivan näköisiä, kauniita tai he tykkäsivät niistä. (KUVIO 1)

KUVIO 1. Miksi valitsi kyseiset vaatteet

Neljä haastateltavista ei osannut nimetä lempiväriään. Loput kymmenen osasivat nimetä yhden tai useamman lempiväriin. Lempiväreinä mainittiin muun muassa vihreä, sininen ja vaaleanpunainen.

Yksi haastateltavista ei vastannut kysymykseen *onko sinulla jokin tietty vaatemerkki tai kuva vaatteessa, josta pidät eniten*. Kahdeksan ei osannut sanoa. Viisi haastatelta-

vista nimesi jonkun tietyn vaatemerkin tai kuvan vaatteessa. Lapset mainitsivat muun muassa salama mc queenin, erilaiset tähtikuviot tai eläinten kuvat paidoissa, nappipaidan ja Reiman. (KUVIO 2)

KUVIO 2. Mieluinen vaatemerkki tai kuva vaatteessa

Yksi haastateltavista ei vastannut lainkaan kysymykseen *löysitkö mieluiset vaatteet*. Loput kolmetoista löysi mieluisat vaatteet

Kaksi haastateltavista ei käy vaatekaupoissa. Loput kaksitoista mainitsi käyvänsä äidin tai isän kanssa. (KUVIO 3)

KUVIO 3. Vaatekaupoissa käynti

Kaksi haastateltavaa ei vastannut kysymykseen *saatko valita vaatteesi itse kaupasta, koska he eivät käy vaatekaupoissa*. Kolme vastanneista saa valita joskus tai välillä. Yhdeksän kertoi saavansa valita ostettavat vaatteet itse kaupasta. (KUVIO 4)

KUVIO 4. Vaatteiden valinta kaupasta

Kuusi vastanneista ei saa päättää mitä pukee aamulla päälleen. Kaksi saa joskus päättää. Kuusi saa päättää itse. (KUVIO 5)

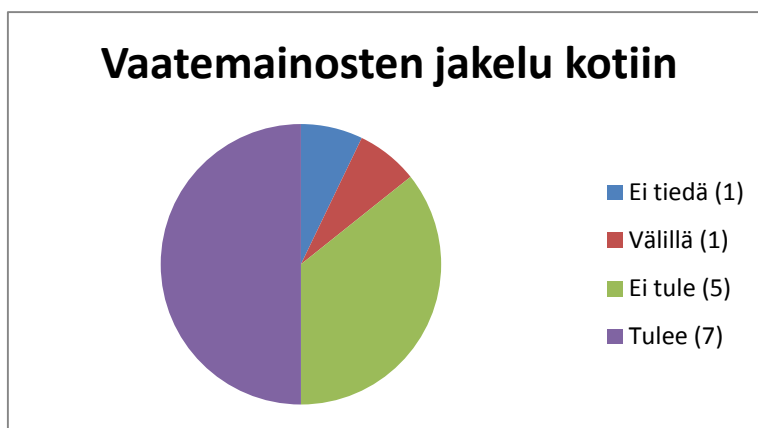
KUVIO 5. Vaatteiden valinta aamulla

Yhdeksän vastanneista käyttää samoja vaatteita päiväkodissa ja kotona. Kolme haastatteluvista kertoo käyttävänsä eri vaatteita päiväkodissa kuin kotona. Yksi vastanneista käyttää joskus eri vaatteita päiväkodissa kuin kotona. Yksi kertoo käyttävänsä vara-vaatteita. (KUVIO 6)

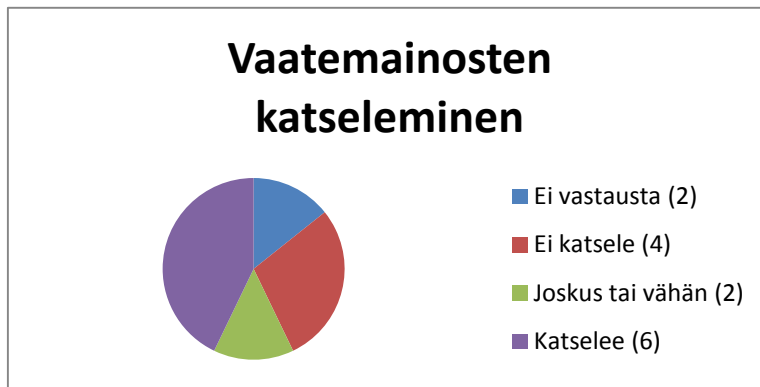
KUVIO 6. Vaatteiden käyttö kotona ja päiväkodissa

Yksi haastateltavista ei tiennyt jaetaanko heille vaatemarkkia. Yksi kertoi markkia tulevan joskus. Viidelle vastanneista vaatemarkkia ei tule lainkaan. Seitsemälle tulee vaatemarkkia. (KUVIO 7)

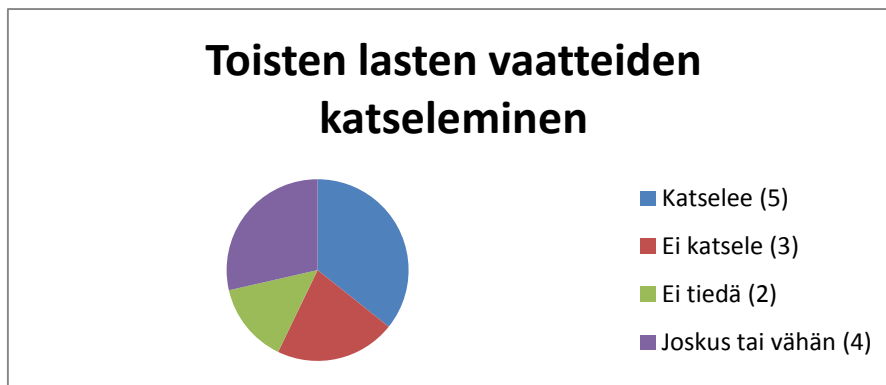
KUVIO 7. Vaatemarkkien jakelu kotiin

Kaksi haastateltavista ei vastannut kysymykseen *katselko vaatemarkkia*. Kaksi kertoi katselevansa vaatemarkkia vähän tai joskus. Neljä ei katsele lainkaan. Loput kuusi katselevat. (KUVIO 8)

KUVIO 8. Vaatemainosten katseleminen

Kolme vastanneista ei katsele mitä muilla lapsilla on päällä. Kaksi vastanneista ei tiennyt katseleeko toisten vaatteita. Neljä katselee vähän tai joskus. Viisi katselee mitä muilla lapsilla on päällä. (KUVIO 9)

KUVIO 9. Toisten lasten vaatteiden katseleminen

Kaksi haastateltavista ei vastannut kysymykseen *vaikuttaako kaverisi pukeutuminen omaan pukeutumiseesi*. Seitsemän vastanneista kertoo, ettei kaverin pukeutuminen vaikuta omaan pukeutumiseen. Kaksi vastanneista sanoo, että vaikuttaa joskus. Kolme kertoo kaverin pukeutumisen vaikuttavan omaan pukeutumiseen. (KUVIO 10)

KUVIO 10. Kaverin pukeutumisen vaikutus omaan pukeutumiseen

Yksi haastateltavista ei vastannut lainkaan kysymykseen *vaikuttaako vaatteet siihen, millaisen kaverin haluat*. Kaikki muut kolmetoista haastateltavaa olivat sitä mieltä, että pukeutuminen ei vaikuta kaverin valintaan. (KUVIO 11)

KUVIO 11. Pukeutumisen vaikutus kaverin valintaan

Neljä haastateltavista ei vastannut kysymykseen *miksi ihmiset pitävät vaatteita*. Yksi ei tiennyt. Yksi vastasi, että ei olla ilman vaatteita. Yksi sanoi, ette ei näytetä hassulta. Kolmen mielestä siksi, että ei olla alasti. Neljän mukaan ihmiset pitävät vaatteita siksi, että ei tule kylmä. (KUVIO 12)

KUVIO 12. Miksi ihmiset pitävät vaatteita?**7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA**

Ammattikasvattajien haastatteluista kävi ilmi, että lasten median käyttö on lisääntynyt ja muuttunut monimuotoisemmaksi. Lasten pukeutuminen on muuttunut selkeästi trenditietoisemmaksi ja lapset pukeutuvat tänä päivänä pääsääntöisesti siisteihin ja käytännöllisiin vaatteisiin. Vastaajat ovat havainneet työillä kerrospukeutumista sekä legginsejä ja tunikoita. Pojat taas näyttävän suosivat collareita sekä verkkareita. Lapsilla on jo tässä iässä oma tahto pukeutumisen suhteen ja he saavatkin valita hyvin pitkälti itse vaatteensa, mutta vanhemmat päättävät kuitenkin viime kädessä mitä kaupasta ostetaan. Vaatteiden ostamiseen vaikuttaa myös perheen sosioekonominen asema ja osa perheistä suosiikin kirpputoreja ja kierrättämistä. Näyttää kuitenkin siltä, että pukeutumista määrittää suurelta osin tarjonta.

Haastateltavamme eivät näe selvää yhteyttä pukeutumisen ja kaverisuhteiden muodostumisen välillä. Samanhenkisyys ja yhteiset kiinnostuksen kohteet näyttivät olevan tärkeimpiä tekijöitä kaverisuhteiden muodostumiselle. Joissakin tapauksissa kaverusten pukeutuminen voi muuttua vuoden aikana samantyylliseksi tai lapselle pukeutumisella voi olla suurempi merkitys perheestä johtuen. Kiusaamisen suhteen päiväkodeissa pidetään nollatoleranssia, eikä sitä juurikaan pääse tapahtumaan. Kasvattajat olivat sitä mieltä, että pukeutumisen merkitys tulee korostumaan iän myötä.

Tuloksista ilmenee, että media näkyy enemmän lasten leikeissä ja käytöksessä kuin pukeutumisessa. Lasten vaatemuodissa oli kuitenkin myös havaittavissa mediasta tulleita vaikutteita. Poikien vaatteissa esiintyi muun muassa Angry Birds ja Lego Ninjago hahmoja ja työillä Hello Kitty ja eläinten kuvat.

Haastateltavamme määrittelivät mediakasvatuksen päivähoidossa lapsen ikätasoon sopivien materiaalien valitsemiseksi sekä erilaisiksi joukkoviestimiksi. Mediakasvatusta ei pidetty kovin tärkeänä vielä esikouluikäisillä lapsilla, vaan se nähtiin yhtenä kasvatuksen osa-alueena. Vaikka haastateltavamme eivät korostaneet mediakasvatuksen merkitystä, vaativat jotkut tilanteet kuitenkin välitöntä puuttumista. Tuloksista

kävi myös ilmi, että mediakasvatus tulee merkityksellisemmäksi tulevaisuudessa, koska yhä pienemmät osaavat käyttää tietokoneita. Suurin vastuu mediakasvatuksesta nähtiin olevan perheillä.

Tutkimustuloksista ilmenee, että ammattikasvattajat kokevat roolinsa kasvattajina hyvin merkittäviksi. He pitivät itseään turvallisina roolimalleina, vanhempien tukijoina sekä sääntöjen laatijoina ja noudattajina. Kasvatuskumppanuus toteutui vaihtelevasti tutkimissamme päivähoidon yksiköissä. Yhteisenä piirteenä havaittiin kuitenkin se, että kaikki kasvattajat kokivat olevansa jokaisen lapsen kasvatuskumppaneita. Yleisesti haastateltavamme ovat havainneet epätietoisuutta vanhemmuuden roolissa, joka ilmeni muun muassa lapsen liiallisena päätösvaltana. Vanhemmilta puuttuu auktoriteetti ja heidän suhteensa lapseen on enemmänkin kaverillinen. Lasten vapaa-ajan vietto on muuttunut harrastus ja mediapainotteiseksi. Perheiden elämä on tarkoin suunniteltua ja arjen arvostus näyttääkin vähentyneen. Perheille yhteinen laatu-aika on sitä, että lähdetään viettämään aikaan erilaisten aktiviteettien pariin. Haastateltavamme pitivät kasvatuksen muutosta viimeisen viiden vuoden aikana liian lyhyenä aikavälinä muutoksen arvioimiseen.

Lasten haastatteluista kävi ilmi, että enemmistö valitsi laatimastamme valikoimastamme vaatteet, koska ne olivat kivan näköisiä. Suurin osa haastateltavista lapsista osasi nimetä lempi värin. Tutkittavista lapsista vähän yli puolet ei osannut nimetä tiettyä vaatemerkkiä tai kuvaa mistä pitäisi. Haastateltavistamme lapsista valtaosa käy vanhemman tai vanhempien kanssa vaatekaupoissa ja yli puolet lapsista saa valita mitä kaupasta ostetaan. Vajaa puolet haastateltavista lapsista saa valita aamulla mitä pukee ylleen ja suurin osa käyttää samoja vaatteita sekä päivähoitossa että kotona. Tutkittavista lapsista vajaa puolet katselee mitä toisilla lapsilla on päällä ja reilulla neljänneksellä kaverin pukeutuminen vaikuttaa tai vaikuttaa joskus omaan pukeutumiseen. Kaikki haastateltavistamme lapsista oli sitä mieltä, että pukeutuminen ei vaikuta kaverin valintaan.

Lasten mediabarometri hankkeesta 2010 (6, 40–44) kävi ilmi, että 0–8-vuotiaiden suomalaislasten mediankäyttö alkaa jo vauvaiästä. Mediankäyttö 0–2-vuotiailla tapahtuu pääasiallisesti vanhempien seurassa kuunnellen muun muassa kirjoja ja äänitteitä. Myös television katselu alkaa yleistyä yhden ikävuoden jälkeen. Mediankäyttö monipuolistuu 3–4-vuotiailla sekä lapsi alkaa valita vaihtoehtoista mieleisiään. Suosituim-

5–6-vuotiaiden lasten käyttämiä medioita ovat televisio ja kirjat. Esimerkiksi Internetin käyttö ja digitaalisten pelien pelaaminen näyttää kasvaneen merkittävästi. Lasten lisääntyneen mediankäytön vuoksi, olisi tärkeää kiinnittää huomiota median tarjoamiin mahdollisuuksiin. Aikuisen tarjoaman tuen avulla voidaan avata väylä lasten tiedonsaantiin ja vaikuttamisen mahdollisuuksiin median kautta. Varhaiskasvatuksessa tulisi huomioida enemmän lasten medialukutaitoa.

Myös Laura Kantosen (2009, 72) opinnäytetyöstä ilmenee, että hänen tutkielmaansa osallistuvista päivähoiton työntekijöistä noin puolet piti mediakasvatusta tärkeänä, mutta kuitenkin vain heistä puolet toteutti käytännössä mediakasvatusta. Samasta tutkielmasta kävi myös ilmi, että lasten mediankäyttö on lisääntynyt, minkä vuoksi vanhempien sekä päivähoiton työntekijöiden tulisi ottaa se huomioon kasvatuksessa.

Omat tutkimustuloksemme osoittavat myös lasten lisääntyneen mediankäytön, minkä vuoksi olisikin tärkeää panostaa mediakasvatukseen sekä päivähoidossa että kotona. Tuloksiamme mukaan päivähoiton työntekijät tiedostavat mediakasvatuksen yhtenä päivähoiton osa-alueena. Käytännössä mediakasvatusta ei kuitenkaan toteuteta riittävästi. Tutkimissamme päiväkodeissa mediakasvatusta toteutetaan muun muassa luki- ja katselemalla kirjoja sekä katselemalla lehtiä ja videoita lasten kanssa. On tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että lasten kanssa keskustellaan median herättämistä ajatuksista.

Lumiahon (2009, 50–66) pro gradu - tutkielman mukaan pukeutumisen merkitys lapsille on käytännönläheistä. Pukeutumisella ei myöskään ole vaikutusta sosiaalisten suhteiden muodostumiseen. Pukeutumisvalinnat perustuvat konkreettisiin, käytännöllisiin ja henkilökohtaisiin tekijöihin.

Tuloksistamme ilmenee, että tämän päivän lasten pukeutuminen on muotitietoista mutta käytännöllistä. Osa lapsista kertoi kiinnostavansa huomioita toisten lasten pukeutumiseen, osalle taas toisten pukeutumisella ei ollut juurikaan merkitystä.

Yhteishyvä lehdestä löytyy artikkeli koskien lasten päiväkotien pukeutumista. Artikkeleissa päivähoiton henkilökunta antaa vanhemmille vinkkejä siitä, millaisia vaatteita lapsi tarvitsee päivähoidossa. Top 5 listalle nousivat sopivan kokoiset vaatteet ja kenkät, helposti puettavat vaatteet, riittävästi varavaatteita, sään mukaiset vaatteet ja jal-

kineet sekä vaatteissa ja jalkineissa pitäisi olla lapsen nimi. (Puetaan päiväkotiin – 12 vinkkiä 2011.)

Myös omasta tutkimuksestamme käy ilmi, että päivähoiton henkilökunta toivoo lasten vaatteiden olevan helposti puettavia ja käytännöllisiä. Haastateltaviemme mielestä myös sään mukaiset vaatteet ovat päivähoiton arjessa tärkeitä.

Mäenpään opinnäytetyön (2011) tuloksista käy ilmi, että mediakasvatusta toteutetaan päivähoitossa satunnaisesti. Opinnäytetyöhön osallistuvat tutkittavat määrittävät mediakasvatuksen pääasiassa erilaisiksi mediavälineiksi ilman kasvatuksellista näkökulmaa.

Myös omasta tutkimuksestamme ilmenee, että osa päivähoiton henkilökunnasta määrittelee mediakasvatuksen erilaisiksi mediavälineiksi. Haastateltaviemme mukaan mediakasvatusta toteutetaan päivähoitossa melko vähän ja osa heistä oli sitä mieltä, että mediakasvatuksen osuutta voisi lisätä. Piaget`n kognitiivisen kehityksen teoriaan viitaten esikouluikäiset lapset ovat esioperationaalisen vaiheen intuitiivisessa vaiheessa. Teorian mukaan lapsi hahmottaa jo jonkin verran syy ja seuraus suhteita, mutta hänen voi olla vaikea erottaa kumpi on syy ja kumpi seuraus. Tähän teoriaan pohjaten haluaisimme korostaa mediakasvatuksen tärkeyttä, koska lapsi tarvitsee aikuisen tukea ymmärtääkseen mediasisältöjä sekä oppiakseen turvallista mediankäyttöä.

Olemme huomanneet, että mediassa on hiljattain alettu keskustella lapsista median käyttäjinä. Keskustelua on käyty muun muassa lapsille sopivista televisio-ohjelmista sekä median hyödyistä ja haitoista lapsen kehityksen kannalta. Olemme sitä mieltä, että lasten on hyvä opetella median käyttöä jo pienestä pitäen, mutta tämän tulee tapahtua aikuisen läsnä ollessa. Lasten median käytössä on tärkeää, että aikuinen auttaa lasta valitsemaan oikeanlaisia mediasisältöjä ja asettaa rajat median käytölle.

Lasten pukeutuminen on ollut myös eräänä keskustelun aiheena, koska lasten aikuismaisat vaatteet ovat herättäneet eriäviä mielipiteitä ja ajatuksia. Tehdessämme opinnäytetyötä löysimme 6–12-vuotiaille lapsille suunnatun Top model- lehden. Lehti sisältää erilaisia muotia ja elämäntapoja käsitteleviä asioita. Internetistä löytyy myös Stardoll – peli, jonka ideana on luoda hahmo, jolle aletaan kerätä muodikkaita vaatteita ja asusteita erilaisista kaupoista. Ostetut vaatteet tallentuvat hahmon omaan vaate-

kaappiin ja hahmoa voi pukea oman mielensä mukaan. Mielestämme esikouluikäisten lasten ei tarvitse pukeutua ”pikkuaikuisiksi”, vaan heidän tulisi saada olla lapsia ja pukeutua sen mukaisesti. Ulkonäkökeskeinen yhteiskunta luo myös lapsille paineet sopia tiettyyn muottiin, mikä voi aiheuttaa esimerkiksi syömishäiriöitä ja ongelmia itsetunnossa.

Uutena ilmiönä on myös noussut sukupuolisensitiivisyys, jossa ajatuksena on päästä pois sukupuolierottelusta. Tarkoituksena on siis poistaa erilaiset jaottelut tyttöjen ja poikien välillä. Mielestämme sukupuolisensitiivisyys lisää tasa-arvoisuutta, koska lapset saavat olla mitä haluavat huolimatta siitä onko tyttö vai poika. Sukupuolisensitiivisyudessa sorrutaan kuitenkin helposti ylilyönteihin silloin, kun ihmisen sukupuoli halutaan kieltää kokonaan.

Jatkossa olisi hyvä kiinnittää huomiota siihen, että päivähoiton henkilökunta saisi riittävästi tietoa ja koulutusta mediakasvatuksesta. Jatkotutkimus ehdotuksena olisikin tutkia mediakasvatuksen tärkeyttä päivähoitossa sekä median käytön vaikutuksia lapsen kehitykseen.

LÄHTEET

Alasuutari, Maarit 2003. Kuka lasta kasvattaa? Helsinki: Gaudeamus.

A. Kauppila, Reijo 2007. Ihmisen tapa oppia. Johdatus sosiokonstruktiiviseen oppimiskäsitykseen. Juva: PS-kustannus.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Osuuskunta vastapaino.

Eskola, Jari 2007. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus. (159)

Eskola, Jari & Vastamäki, Jaana 2007. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus. (25)

Eskola, Jari & Vastamäki, Jaana 2007. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus. (42)

Eskola, Jari & Vastamäki, Jaana 2007. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus. (25)

Eskola, Jari 2007. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus. (162-163)

Gronow, Jukka 2001. Vaatemuoti muotina. Teoksessa Gronow, Jukka, Koskennurmi-Sivonen, Ritva, Salo, Merja, Vekkel, Pirkko. Visio ja taito. Suomalaisen muodin viisi vuosikymmentä. Art-Print Oy (10-12)

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2004. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2000. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Kantonen, Laura 2009. Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. STAKES sosiaali- ja terveysalan tutkimis- ja kehittämiskeskus. Oppaita 63. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kinnunen, Saara 2003. Anna mun olla lapsi. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Kotilainen, Sirkku 2002. Kasvattaja lapsen tulkkina mediaympäristössä. Teoksessa Sintonen, Sara (toim.) Median sylissä. Kirjoituksia lasten mediakasvatuksesta. Helsinki: FINN LECTURA (34)

Kotilainen, Sirkku (toim.) Mediakasvatusseuran julkaisuja 1/2011. Lasten mediabarometri 2010: 0-8-vuotiaiden lasten mediankäyttö Suomessa. Helsinki: Mediakasvatusseura.

Kupiainen, Reijo 2007. Teoksessa Pentikäinen, Leena (toim.), Ruhala, Anu (toim.) & Niinistö, Hanna (toim.) Mediametkaa! Osa 2-Kasvattajan matkaopaslasten mediamaailmaan. Mediakasvatuskeskus Metka ry. Mediamuffinssi-hanke. BTJ Kirjastopalvelu Oy. Helsinki (16)

Kylmänen, Taina 2010. Mediamylly. Kasvattajan opas esi- ja alkuopetukseen. Helsinki: Tammi.

Laki lasten päivähoidosta 1973/36. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi/fi/>. Ei päivitetystietoa. Luettu 1.4.2012.

Liukko, Seija & Kangassalo, Marjatta 1998. Mediaa muruille. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.

Lumiaho, Anu 2009. Pukeutumisen merkitys lapsille. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteidenlaitos. Pro gradu – tutkielma.

Lummelahti, Leena 2001. Yksilöllinen esiopetus. Helsinki: Tammi.

Lyytinen, Heikki (toim.) 2008. Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Mustonen, Anu 2001. Mediapsykologia. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Mustonen, Anu 2006. Mediasta se pienikin ponnistaa. Teoksessa Niinistö, Hanna (toim.), Ruhala, Anu (toim.), Henriksson, Annika & Pentikäinen Leena. Mediametkaa! Mediakasvattajan käsikirja kaikilla mausteilla. Mediakasvatuskeskus Metka ry. Mediamuffinssi-hanke. BTJ Kirjastopalvelu Oy. Helsinki.

Meriranta, Marjo (toim.) 2010. Mediakasvatuksen käsikirja. Painettu EU:ssa

Mäenpää, Mari 2011. Mediakasvatuksen toteutus varhaiskasvatuksessa. Vaasan ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Opinnäytetyö.

Mäkinen, Olli 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Niinistö, Hanna (toim.), Ruhala, Anu (toim.), Henriksson, Annika & Pentikäinen, Leena 2006. Mediametkaa! Mediakasvattajan käsikirja kaikilla mausteilla. Mediakasvatuskeskus Metka ry, Mediamuffinssi- hanke. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.

Pentikäinen, Leena (toim.), Ruhala, Anu (toim.) & Niinistö, Hanna (toim.) 2007. Mediametkaa! Osa 2- Kasvattajan matkaopas lasten mediamaailmaan.. Mediakasvatuskeskus Metka ry, Mediamuffinssi- hanke. Helsinki: Mediakasvatuskeskus Metka ry.

Piaget, Jean 1988. Lapsi maailmansa rakentajana. Kuusi esseetä lapsen kehityksestä. Juva: WSOY:n graafiset laitokset. (suomentanut Saara Palmgren)

Puetaan päiväkotiin – 12 vinkkiä. 2011. Yhteishyvä lehti. WWW-dokumentti. http://www.yhteishyva.fi/pukeutuminen/lasten_pukeutuminen/puetaan_paivakotiin_12_vinkkia/fi_FI/puetaan_paivakotiin_12_vinkkia/. Päivitetty 1.8.2011. Luettu 29.9.2012

Ruohonen, Sinikka 2002. Nuorten pukeutuminen: erottautumista, elämyksiä, harkintaa. Joensuu: University Press.

Salmivalli, Christina 2005. Kaverien kanssa. Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Salokoski, Tarja 2007. Teoksessa Pentikäinen, Leena (toim.), Ruhala, Anu (toim.) & Niinistö, Hanna (toim.) Mediametkaa osa 2.) Osa 2-Kasvattajan matkaopaslasten mediamaailmaan. Mediakasvatuskeskus Metka ry. Mediamuffinssi- hanke. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy (77-80)

Takala, Annika 1997. Ihmiseksi kasvaminen. Helsinki: Gummerus.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2004. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2002:9. WWW-dokumentti. http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/lait/varhaiskasvatus/linjaavat/vasu-asiakirja. Päivitetty.28.3.2002. Luettu 1.4.2012.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. WWW-dokumentti. http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/lait/varhaiskasvatus/linjaavat/vasu-asiakirja. Päivitetty 30.8.2005. Luettu 1.4.2012

Vänskä, Annamari 2012. Muodikas lapsuus. Lapset mainoskuvissa. Helsinki: Gaudemus.

LASTEN HAASTATTELU

Miksi ihmiset pitävät vaatteita?

Haluaisitko aluksi kertoa omasta työstäsi?

→ Miksi valitsit juuri nämä vaatteet itsellesi ja kaverillesi?

Löytyikö mieluisat vaatteet, *Oliko tarpeeksi valinnan varaa?* Jos ei, niin mitä olisit halunnut?

(eri värisiä, mallisia, puuttuiko jokin tietty merkki)

Onko sinulla joku tietty väri mistä pidät eniten?

Entäs jokin tietty vaatemerkki mistä pidät eniten?

Saatko valita vaatteesi itse kaupasta?

Saatko itse päättää aamulla mitä puet päälle?

Onko sinulla erilaiset vaatteet kotona kuin päiväkodissa?

Entä kaupungilla tai juhlissa?

Katsetko vaatemainoksia? Vaikuttaako ne siihen miten haluat itse pukeutua?

Katsetko mitä muilla lapsilla/kavereilla on päällä?

→ Vaikuttaako kaverisi pukeutuminen omaan pukeutumiseesi?

Vaikuttaako vaatteet siihen millaisen kaverin haluat?

TEEMAHAASTATTELU

Mediakasvatus päivähoitossa:

Mitä mediakasvatus mielestänne on? Toteutetaanko päiväkodissanne mediakasvatusta? Jos, niin millaista? Kuinka tärkeänä pidätte mediakasvatusta?

Pukeutuminen, trendit, muoti:

Millaista lasten pukeutuminen tänä päivänä mielestänne on? Onko lasten pukeutuminen muuttunut jotenkin viimeisen kymmenen vuoden aikana? Jos, niin miten/miksi? Onko lapsilla mielestänne oma tahto pukeutumisen suhteen, kuinka paljon saavat itse vaikuttaa? Näkyvätkö trendit ja muotisuuntaukset lasten pukeutumisessa? Jos, niin miten?

Kaverisuhteet:

Oletteko havainneet lasten pukeutumisella olevan merkitystä kaverisuhteiden muodostumiseen? Oletteko huomanneet pukeutumisen olevan syynä lasten syrjintään tai kiusaamiseen?

Media (televisio, Internet ja mainokset):

Näkyvätkö median tuomat vaikutteet lasten pukeutumisessa (esim. kauneusihanteet, julkkisten tyyli/käyttäytyminen)? Jos, niin miten? Miten televisio ja pelien maailma näkyy lasten pukeutumisessa ja käytöksessä?

Kasvatus:

Oletteko havainneet lasten kasvatuksen muuttuneen jollain lailla viimeisen viiden vuoden kuluessa? Jos, niin miten? Millainen rooli teillä mielestänne on lapsen kasvatuksessa kasvatuskumppanina?

Tutkimuslupa-anomus päivähoidon esimiehelle

Pirjo Vartiainen, Mikkelin päivähoiton esimies

Maaherrankatu 9-11

PL 33

50101 Mikkelä

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Olemme sosionomi (AMK) opiskelijoita Mikkelin ammattikorkeakoulusta. Valmistumme joulukuussa 2012. Teemme opinnäytetyötä, jonka tarkoituksena on selvittää median merkitystä esikouluikäisten lasten pukeutumisessa ja kuinka pukeutuminen näkyy lasten välisissä kaverisuhteissa.

Tutkimuksemme on kvalitatiivinen ja aineiston kerätään kolmesta Mikkelin alueen päiväkodista. Tutkimus kohdistuu yhteensä viiteentoista esikouluikäiseen lapseen ja kuuteen esikouluryhmän työntekijään. Jokaisesta päiväkodista tutkimukseen osallistuu viisi lasta ja kaksi työntekijää. Järjestämme lapsille yhteisen toiminnallisen tuokion, jossa lapset itse tuottavat tarvittavan materiaalin. Jokaisen tuokion jälkeen haastattelemme lyhyesti jokaista tutkimukseen osallistuvaa lasta. Toiminnalliset tuokioida ja haastattelutilanteet nauhoitetaan. Molempia esikouluryhmän työntekijöitä haastattelemme yhtä aikaa käyttäen menetelmänä temahaastattelua. Myös työntekijöille tehtävät haastattelutilanteet nauhoitetaan.

Tutkijoina meitä sitoo vaitiolovelvollisuus ja käsittelemme kaikkia tietoja luottamuksellisesti. Otamme tutkimuksessamme huomioon sosiaalialan eettiset periaatteet. Haastateltavien henkilöllisyydet sekä tutkimukseemme osallistuvat päiväkodit eivät tule tutkimuksessamme ilmi.

Tutkimuksemme tulokset on tarkoitus julkistaa joulukuussa 2012.

Opinnäytetyötämme ohjaa Päivi Niiranen-Linkama puh. 040 848 6905

Anomme Teiltä kohteliaimmin lupaa toteuttaa opinnäytetyömme tutkimus kevään 2012 aikana.

Ystävällisin terveisin

Sosionomi (AMK) opiskelijat

Alma Niskanen puh. 044 078 4523

Miia Venäläinen puh. 050 347 5966

Tutkimuslupa-anomus lasten vanhemmille

Tervehdys koteihin!

Opiskelemme Mikkelin ammattikorkeakoulussa sosionomeiksi ja opintomme ovat edenneet opinnäytetyövaiheeseen. Tarkoituksemme on tehdä toiminnallinen työ, jossa lapset saavat valita meidän ennalta valitsemistamme vaatekuvista mieleisäänsä asukokonaisuuksia. Tämän jälkeen he liimaavat vaatteet paperille piirrettyjen lapsihahmojen päälle ja halutessaan piirtävät hahmoille kasvot ja hiukset. Tämän jälkeen haastattelemme jokaista lasta yksitellen heidän tekemiinsä töihin liittyen.

Tutkimustilanteet videoidaan ja haastattelutilanteet nauhoitetaan. Saamamme tiedot kirjaamme itse ylös.

Tuokio ja haastattelut toteutetaan 21.5.2012

Lopullisessa opinnäytetyössä noudatamme myös

ehdotonta salassapitovelvollisuutta. Emme mainitse lasten tai päiväkodin nimeä.

Haluaisimme toteuttaa tuokiot lapsenne pienryhmässä ja pyydämmekin teiltä lupaa

lapsenne saada osallistua toimintaan. Jos jokin asia askarruttaa mieltänne tai haluatte

saada asiasta lisää informaatiota, keskustelemme mielellämme kanssanne.

Alma Niskanen p. 044-0784523

Miia Venäläinen p. 050-3475966

-----
valitkaa vaihtoehtoista teille sopivín ja merkitkää se X - merkíllä. Palautus lapsenne

päiväkotiin viimeistään 14.5.2012 mennessä. Kiitos.

_____

Lapsen nimi

_____ saa osallistua toimintatuokioihin

_____ emme halua lapsemme osallistuvan toimintatuokioihin

LIITE 4
Lasten tuotoksia

